

GROOTSE NATUURFILM WIL ZIEL VAN DIEREN BLOOTLEGGEN

- Wageningse ecooloog regisseerde Nederlands grootste natuurfilm.
- Portret van de Oostvaardersplassen wordt vertoond in negentig bioscopen.

De trailer belooft een natuurspektakel van BBC-allure: een schitterend gekleurd ijsvogelpaar, vertraagde opnames van vechtende herten en luchtopnames van konikpaarden op een besneeuwde vlakte. De Nieuwe Wildernis is Nederlands grootste natuurfilm ooit. Meerdere cameraploegen hebben twee jaar gefilmd in de Oostvaardersplassen. De documentaire draait straks in negentig bioscopen en wordt in december in drie delen door de VARA uitgezonden.

De veldregisseur is een Wageningse ecooloog, Ruben Smit. Hij studeerde en promoveerde hier op bosontwikkeling en begrazing en was zes jaar universitair docent. Sinds 2003 is hij professioneel natuurfotograaf en -filmer.

Is het een Wageningse film?

‘Zonder mijn ecologische kennis hadden we deze film absoluut niet kunnen maken. Als ecooloog zie ik relaties op een wat hoger abstractieniveau, zoals tussen kleine knagers en de verspreiding van boomzaden. Dat hielp me alleen al bij het maken van een script. Zon-

Ruben Smit tussen de Konikpaarden.

der deze vorm van systeemecologie was de film oppervlakkiger geworden, meer een voice-over die highlights aan elkaar knoopt. Nu voel je als kijker vanzelf dat het een met het ander te maken heeft.’

Wat gaan we zien?

‘We volgen het leven van een edelhert, konikpaard, ijsvogel, vos en zeearend in vier seizoenen. Dat is natuurlijk niet origineel, maar het is vooral een verhaal over interactie, tussen konikpaarden en strontvliegen, tussen grauwe ganzen en vossen. En er zit humor in: de spreuwen die vlierbessen heb-

ben gegeten zoeken beschutting bij koniks, ze poepen de paarden helemaal paars.’

Op welke scènes ben je echt trots?

‘Dat zijn de momenten waarop voor het grote publiek duidelijk wordt dat de natuur meer is dan domme beesten die elkaar opeten. Dieren kiezen een strategie. Bijvoorbeeld als een jong konikpaard de baas van de kudde aanvalt. De grote hengst wordt plotseling bijgestaan door een andere jonge hengst. Die kiest dus partij. Er is een deal. Ik ben er supertrots op dat we dit hebben. In deze film zit-

ten scènes die meer dan ooit de ziel van dieren blootleggen. Zonder dat het antropocentrisch wordt – het is geen bambi-film.’

Natuurfilms zien er vaak prachtig uit. In werkelijkheid is de natuur vaak grijzer en saaier.

‘Je moet weten wanneer de natuur op zijn mooist is. Dat vergeet ook veel voorbereiding. Daarnaast hebben we hulpmiddelen gebruikt: een drone voor luchtopnames en een hut om de zeearenden te kunnen filmen. Maar aan de kleuren hebben we niets geshopt en ook geen geluiden nagebootst. Deze film is honderd procent puur.’ **GvC**

Op 19 september geeft Ruben Smit een toelichting bij een besloten voorpremière voor 700 ESG-medewerkers en hun partners. Op 6 oktober geeft hij een inleiding bij het Wageningse Heerenstraattheater.

VRIJKAARTJES

Op de redactie liggen twee vrijkaartjes klaar voor de première van De Nieuwe Wildernis tijdens het Nederlands filmfestival, op 26 september in Utrecht. Stuur voor 20 september een mailtje naar resource@wur.nl met als onderwerp ‘De Nieuwe Wildernis’. De kaartjes worden verloot onder de inzenders.

EENZAME ACHTERBLIJVERS IN HET BIOTECHNION

- **Onderwijsgebouw op de Dreijen loopt langzaam leeg.**
- **Concentratie op eerste verdiepingen tegen 'Biotechnion Blues'.**

Met de verhuizing van Levensmiddelelentechnologie naar de campus is de ontmanteling van de Dreijen weer een stap verder. De leegstand, in wat ooit een van Wageningens toonaangevende wetenschapslocaties was, is vooral zichtbaar in het Biotechnion. Van het acht lagen tellende gebouw zijn alleen de eerste drie nog volledig in gebruik. Humane voeding blijft hier tot (zomer 2015) de nieuwbouw van Helix op De Born af is. Daarnaast wordt een deel van de zesde verdieping tot het eind van het jaar nog gebruikt door Bioprocetekunde (de groep van professor Rene Wijffels). Op de overige verdiepingen van

Biotechnion domineren lange lege gangen, kale laboratoriumruimtes en uitgeleefde kamers het beeld. Een wat troosteloos beeld. Helemaal op het einde van de vierde verdieping is evenwel leven. Opleidingsdirecteur levensmiddelen-technologie Ralf Hartemink en zijn team huizen daar nog een paar maanden. In november verhuist hij naar Radix. En die paar maanden houdt hij het nog wel uit.

PRIVÉ-TOILET

'Maar het is wel een heel stuk rustiger op de gang, zegt Hartemink. 'Leeg, kaal en saai. Je hoort opeens alles. De koffieautomaten zijn verdwenen en ook de kopieermachines zijn er niet meer. Daarvoor moeten we nu naar beneden. Dat soort dingetjes zijn lastig, zeker als je bezoek hebt. Maar het zijn kleine ongemakjes, die overleven we wel. En je moet het ook van de positieve kant zien: ik heb wel een

FOTO: GUY ACKERMANS

Alleen de onderste verdiepingen van het Biotechnion zijn nog in gebruik.

privé-toilet. Als enige man op deze verdieping.'

Op de begane grond is nu nog een receptie. Tot het einde van het jaar, zegt Gerritsen, dan verdwijnt die voorziening ook. Toch vindt hij niet dat er sprake is van een Bio-

technion Blues. 'Dat proberen we te voorkomen door alles te concentreren op de eerste drie verdiepingen. In overleg met het Facilitair Bedrijf wordt de rest van het gebouw afgesloten.' **Ⓜ RK**

'MÁXIMA WAS VRIENDELIIK EN SOCIAAL'

Hoe is het gekomen dat uitgerekend jullie met de Koningin mochten praten?

'Máxima heeft zelf aangegeven dat ze met studenten wilde spreken, om een idee te krijgen hoe het is om te studeren in Wageningen. Ons studentenhuus, een Ceres vrouwenhuus, heet "De Erwt". Die naam komt van het sprookje De prinses op de erwt. Dat maakt ons tot de "prinsessen", wat thematisch leuk aansluit met de ontmoeting met de koningin. Zodoende heeft de universiteit ons benaderd.'

Hoe was ze?

'Van tevoren waren we erg zenuwachtig. Máxima zou een vriendelijke en sociale vrouw zijn, hadden we gehoord. Dat bleek waar te zijn. Ze zorgde er bijvoorbeeld voor dat iedereen aan het woord kwam. Je kon ook goed merken dat ze heel intelligent is. Ze bracht onze studies in verband met wat er tijdens de openingsspeech over de universiteit werd verteld. Maar het gesprek was echt in een flits voorbij. Haar bezoek had een strakke planning.'

Zijn jullie nog steeds in koninklijke sferen?

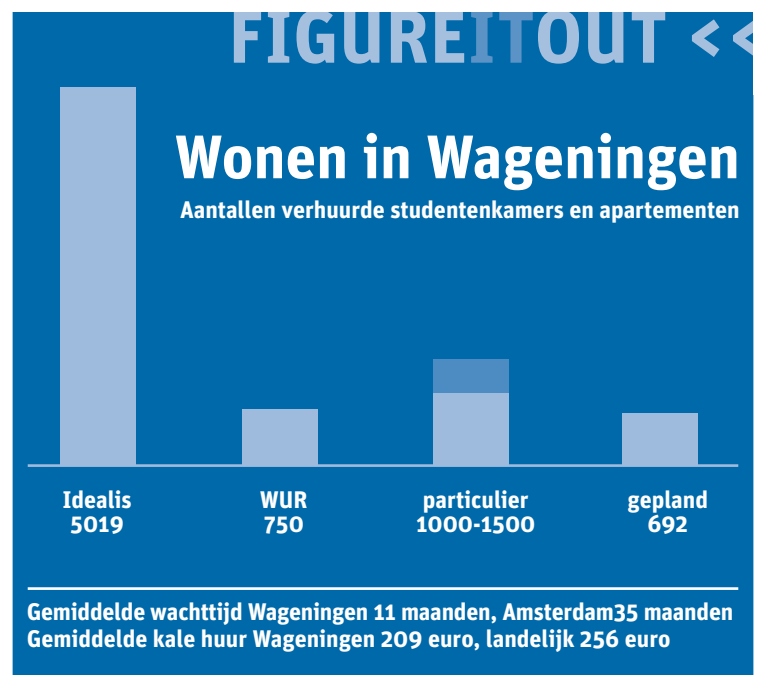
'Het was echt een unieke ervaring, we hebben het er thuis nog vaak over. Alle stukjes die in de media voorbij kwamen hangen bij ons aan de muur.' **Ⓜ JB**

Wie? Milou Dijkhuizen, student en dochter van Aalt Dijkhuizen
Wat? Mocht samen met haar huisgenoten even babbelen met koningin Maxima
Wanneer? Tijdens de opening van Orion

GEZEGD

'I somehow feel I should thank @GoogleTranslate in my #thesis acknowledgements. #WUR'

Voor masterstudent Aljaz Gabersek uit Slovenië wordt het leven dankzij internet steeds makkelijker. Twitter 4 september

AMBROSIA VERKLIKKEN VIA JE SMARTPHONE

- Nieuwe app gaat verspreiding ambrosia in kaart brengen.
- Sterk allergene exoot verovert Nederland.

Een nieuwe app helpt je de hooikoortspplant ambrosia te herkennen en verklikken. Gebruikers brengen zo de verspreiding in kaart, wat nuttig is voor bestrijding. Het programmaatje helpt gebruikers bij de herkenning met foto's en gerichte vragen. *Ambrosia Alert* is gemaakt door Alterra, Rikilt en WU, en je kunt het sinds zondag downloaden in de Google Play Store.

In potentie is ambrosia een nieuwe gesel voor hooikoortspatiënten. Haar stuifmeelkorrels zijn sterk allergen en de plant bloeit tot twee maanden nadat het traditionele hooikoortsseizoen ophoudt. De impact is nog beperkt, maar de plant verspreidt zich de laatste jaren snel. Daarom startte de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit onlangs een landelijke bestrijdingscampagne. 'Daarmee kun je de komst van de plant niet meer tegenhouden', weet Ar-

nold van Vliet, universitair docent bij Milieusysteemanalyse en betrokken bij de campagne. 'Maar we kunnen de opmars mogelijk wel vertragen.'

FOUTEN

De makers van de nieuwe app willen de verspreiding van ambrosia nauwgezet volgen. Hun app helpt daarbij door het melden van een waarneming laagdrempeliger maken voor het grote publiek. Ook moet de app fouten helpen voorkomen. De plant wordt namelijk vaak verward met algemene soorten als Bijvoet. 'Dit zorgt onnodig voor onrust,' zegt Van Vliet, die met zijn online waarnemingsnetwerk de Natuurkalender de nodige ervaring heeft met publieksmeldingen.

De basis van de app bestaat uit determinatiesoftware die door Leo van Raamsdonk van Rikilt werd ontwikkeld. Michel Uiterwijk van Alterra maakte hiervan een app die gebruikers stap voor stap helpt te bepalen welke plant ze zien. Daarbij worden plaatjes getoond en vragen gesteld over details, zoals de bladvorm. Van Vliet controleert de foto's die gebruikers sturen. De app vraagt verder informatie over

de exacte locatie, aantallen en directe omgeving van de plant.

VETBOLLEN

Ambrosia komt van oorsprong uit Noord-Amerika. In Nederland vind je inmiddels drie soorten, met als voornaamste alsemambrosia. Deze veroorzaken alledrie hooikoorts. Het zijn betrekkelijke nieuwe nieuwkomers, aangezien pas in 1992 het Leids Universitair Medisch centrum de eerste pollen in

de lucht vond. De zaden belanden in Nederland via verontreinigd kippen- en vogelvoer. Klimaatverandering zorgt dat Nederland steeds gastvrijer wordt voor ambrosia.

Dit jaar zijn er nog geen ambrosiapollen geteld bij de officiële tellocaties in Helmond en Leiden. Toch denkt Van Vliet dat het een 'goed' jaar wordt voor de plant. 'Vorige winter hebben veel mensen vogels gevoerd. En in de vetbollen vind je weer ambrosiazaden.' **RR**

FOTO: ARNOLD VAN VLIET

De opmars van de exoot Alsemambrosia bedreigt Nederlandse hooikoortspatiënten.

SCIENCE CAFÉ 'WE ZETTEN DE EVOLUTIE NAAR ONZE HAND'

- Wageningen Science Café over synthetische biologie.
- Mag de mens voor God spelen?

Dat wetenschappers het genoom van bacteriën of gewassen aanpassen, om bijvoorbeeld de eiwitproductie te verhogen, is niets nieuws. Synthetisch biologen gaan echter een stap verder: ze ontwerpen de gewenste DNA-volgorde en stoppen die in een organisme. Dat lijkt een beetje 'voor God spelen', want in theorie kun je er nieuw leven mee maken. In de VS proberen wetenschappers een micro-organis-

me olie te laten produceren. 'Maar dat is – laat ik het netjes zeggen – een hele steile route,' zegt Arnold Driessen. Hij is hoogleraar Moleculaire microbiologie in Groningen en een van de drie sprekers van het komende Science Café.

Driessen: 'Waar we nu naar toe gaan, zijn de synthetische micro-organismen. We proberen organismen nieuwe stoffen te laten maken. Zoals het polymeer nylon, dat gebruikt wordt voor kleding en vloerbedekking. Nylon wordt nu nog gemaakt uit fossiele brandstoffen.'

De beloftes van de synthetische biologie zijn niet bescheiden:

lichtgevende bomen langs wegen of planten die medicijnen tegen kanker maken. Driessen vindt echter vooral de technologische revolutie erachter interessant. 'Dat gaat echt heel hard. We maken clusters van DNA die we, na het nodige rekenwerk, rangschikken en overbrengen naar een micro-organisme om te kijken welke volgorde het beste resultaat geeft. Zo kunnen we de evolutie als het ware versnellen en zelfs naar onze hand zetten.'

Dat lijkt niet zonder risico. Je zou zo ook drugs of ziekteverwekkers kunnen maken. Toch roept synthetische biologie, anders dan

bij genetische modificatie, betrekkelijk weinig weerstand op. Dat komt volgens Driessen omdat de techniek gebruikt wordt ten faveure van de maatschappij. 'Bij GM was de marketing fout: Monsanto begon met een herbicideresistente soja. Leuk voor de voedselproductie maar slecht voor het milieu.' **GVC**

Maandag 16 september in het opgeknapt café Loburg. Live muziek start om 19.45 uur, sprekers in discussie om 20.15 uur. Science Café Wageningen is mede een initiatief van Resource.

SLOOTBEHEER MOET OP DE SCHOP

- **Biodiversiteit van veel sloten is dramatisch.**
- **Boeren moeten af van verplichte schouw.**

Nederland is het slootrijkste land van de wereld. We hebben 250.000 kilometer sloot in ons kikkerlandje: zo'n vijftien meter sloot per Nederlander. Afhankelijk overigens van de definitie die je kiest voor een sloot. Sloten genoeg dus, maar de kwaliteit van die watergangen is slecht. Vooral de sloten waar kroos overheerst zijn qua biodiversiteit kale woestenijen, zegt bioloog Jeroen van Zuidam. Hij promoveerde gisteren op een studie naar het functioneren van slootvegetatie.

Van Zuidam bracht zeventig sloten nauwkeurig in kaart: hoe ziet de sloot er uit, hoeveel voedingsstoffen zijn aanwezig, wat groeit er en heeft de omgeving daar invloed op? Op zoek naar verklaringen waarom er in onze sloten groeit wat er groeit. Dat blijkt niet zo eenvoudig. Van Zuidam: 'Het is een samenspel van een groot aantal factoren die bepalen wat er groeit. Samen verklaren die 35 procent van de variatie in samenstelling van de vegetatie. Het feit dat niet één factor dominant is, lijkt een typische eigenschap van sloten te zijn.' Intensieve interactie tussen de sloot en zijn (verre) omgeving zorgen er volgens Van Zuidam voor dat allerlei factoren de vegetatie steeds op een iets andere manier beïnvloeden.

Waterpest en kroos domineren veel sloten. Het zijn exponenten bij uitstek van een slootmilieu dat door 'vermesting' of

andere oorzaken verstoord is geraakt. In sloten waar het kroos overheerst, groeit verder vaak weinig. Van Zuidam: 'Kroos is een soort drijvend deksel op de sloot. Het verstikt al het andere leven. De concentratie zuurstof in het water gaat letterlijk terug naar nul.' Uit de veldstudie van Van Zuidam blijkt dat dit soort monoculturen het vooral goed doet als er veel fosfaat aanwezig is in water en bodem. Daar komt bij dat kroos en waterpest veel beter tegen het maaien van sloten kunnen dan bijvoorbeeld (gewenste) fonteinkruiden.

CULTUUROMSLAG

Van Zuidam laat ook zien dat door kroos gedomineerde sloten weinig potentie hebben voor herstel. De voorraad zaden en andere overlevingsorganen – het geheugen van het sediment – is zeer beperkt. Oplossingen liggen daarom voor de hand: minder kunstmest, een ander onderhoud en mogelijk zelfs enten van rijk bodemslib op de bodem van soortenarme sloten. 'Het maaien moet veel minder rigoureuus', beaamt Van Zuidam. 'We moeten af van de schouw die boeren verplicht hun sloten schoon te maken. Onderhoud is altijd gebaseerd geweest op afvoer: het zo snel mogelijk wegwerken van het water. Naast kwantiteit moet ook de waterkwaliteit voorop staan. Dat is een cultuuromslag. Het slootbeheer moet daarnaast meer op polderschaal gebeuren. We moeten niet proberen overal dezelfde zeldzame planten te krijgen, maar potenties benutten en kijken waar de beste mogelijkheden zijn. Heterogeen beheer is de sleutel tot meer biodiversiteit.' **© RK**

Jeroen van Zuidam: 'Sloten zijn vaak kale woestenijen'.

VISIE <<

'Zonder extra controle verandert er niets'

Slachterij VION sjoemelt met het Beter Leven-keurmerk voor varkensvlees, stelt tv-programma *Zembla*. Bovendien schiet de controle op de slachthuizen door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) flink tekort, blijkt uit nieuw onderzoek. Waarom sjoemelen voedselproducenten? 'Omdat de pakkans klein is', zegt Esther van Asselt van RIKILT. Ze doet onderzoek naar de belangrijkste oorzaken van gesjoemel met voedsel.

Wat zijn de belangrijkste oorzaken?

'Er zijn elf factoren die een rol spelen. Centraal daarbij staat de kosten-baten-afweging: wat levert gesjoemel op en wat zijn de mogelijke boetes? De pakkans speelt een belangrijke rol, dus de inschatting dat je tijdens een inspectie tegen de lamp loopt. De overheid heeft de afgelopen 15 jaar enorm bezuinigd op de NVWA. Door die bezuinigingen zijn er veel minder inspecties in de slachthuizen. Hoe minder inspecteurs, hoe kleiner de kans dat misstanden aan het licht komen. Ook de acceptatie van wetgeving en de sociale controle zijn belangrijke factoren bij gesjoemel.'

En reputatieschade?

'Zeker, het NVWA speelt daarop in: ze publiceert steeds vaker overtredingen van de regels op internet. Daarom verbaast het me ook dat er zou worden gesjoemeld bij VION, want dat is de marktleider in Nederland. Voor een groot bedrijf is reputatie heel belangrijk, in dit geval het beeld dat VION meer kwaliteit wil leveren met Beter Leven-vlees en niet alleen op prijs concurreert.'

Hoe los je de problemen op?

'Zonder extra controle verandert er niets. Ik zou de NVWA uitbreiden als ik het voor het zeggen had. Verder denk ik dat de keurmeesters meer moeten rouleren tussen de verschillende slachterijen, zodat de controle minder persoonsafhankelijk is.'

Zijn er sectoren waar het goed gaat?

'RIKILT heeft laatst in een kleine steekproef biologische eieren onderzocht op de herkomst en die bleken inderdaad bijna allemaal biologisch te zijn. Voor de Nederlandse eiersector lijkt het controlesysteem dus beter te werken.' **© AS**

STELLING

'The preference for very white French fries by the McDonald's restaurant chain has no scientific basis.'

Barbara J. Daniels-Lake, promoveerde op 6 september in Wageningen.

KEURMERK VOOR KWEEKVIS KENT GRENZEN

- Niet alle consumenten willen duurdere kweekvis.
- In ontwikkelingslanden blijft certificering achter.

Bijna 5 procent van de kweekvis in de wereld voldoet aan het keurmerk voor duurzame vis van ASC. Dat aandeel kan groeien tot 12,5 procent, meer vraag is er niet. Dat stellen milieuwetenschapper Simon Bush en zijn collega's deze week in *Science*.

De teelt van kweekvis neemt wereldwijd snel toe. Inmiddels wordt meer vis in visvijvers op land en aan de kust gekweekt dan er wilde vis in zee wordt gevangen. Deze 'blauwe revolutie' gaat echter gepaard met watervervuiling, aantasting van ecosystemen en uitbuiting van personeel. Daarom hebben bedrijven en ngo's samen duurzaamheidscriteria opgesteld in de Aquaculture Stewardship Council (ASC).

Dertien vissoorten, waaronder zalm, tilapia en pangasius, worden inmiddels met dit logo verkocht, maar die verkoop bedraagt slechts 4,6 procent van het totaal. Volgens Bush, die het artikel samen met Wageningse en internationale collega's schreef, is de potentiële vraag naar duurzame kweekvis in

Kweekkorven aan de westkust van Schotland.

Europa, Noord-Amerika en Australië zo'n 12,5 procent van de totale productie. De rest van de kweekvis wordt vooral verkocht in Aziatische landen waar de consument minder waarde hecht aan duurzaam geproduceerde producten.

CERTIFICEREN IS KOSTBAAR

En die extra marktwaarde voor duurzaamheid moet er wel zijn, betoogt Bush, omdat de produc-

ten extra kosten moeten maken om aan het ASC-keurmerk te kunnen voldoen. De onderzoeker ziet nog meer grenzen aan de certificering. Veel viskwekers in ontwikkelingslanden zijn niet in staat om vis met een duurzaamheidslogo te leveren, omdat ze te klein zijn of geen internationaal handelsnetwerk hebben. Certificeren is complex en kostbaar en vergt management dat de meeste vistelers in het

Zuiden ontberen, aldus de onderzoeker.

Bush denkt dat we meer duurzaam geproduceerde kweekvis kunnen krijgen door met wetgeving en handhaving duurzame productiemethoden af te dwingen in ontwikkelingslanden. Hij vindt daarom dat internationale organisaties een bredere aanpak dan alleen keurmerken moeten kiezen om duurzaamheid te bevorderen. **AS**

ZAND IN MEST BLIJKT UITSTEKEND VOOR MILIEU

- Dure additieven gemakkelijk te vervangen door zand.
- Eenvoudige maatregelen leveren forse milieuwinst op.

Door grond toe te voegen aan hun mest en die vervolgens luchtdicht af te dekken, kunnen boeren de uitstoot van ammoniak flink reduceren. Dat blijkt uit onderzoek van de Wageningse promovendus Ghulam Abbas Shah. 'Fascinerend' vindt onderzoeksbegeleider Egbert Lantinga de conclusie dat boeren grond van hun bedrijf aan de mest kunnen toevoegen om de stikstof-

verliezen en ammoniakemissies te verminderen. De maatregel levert veel milieuwinst op en kost de boeren vrijwel niets.

Shah deed zijn onderzoek in de strostal van biologisch proefbedrijf Droevendaal van de universiteit. Hij testte onder meer het effect van drie mestadditieven: zeoliet (een vulkanisch kleimineraal), lavameel (gemalen vulkanisch gesteente) en zandgrond van het bedrijf. De eerste twee zijn al in de handel om de emissie van ammoniak te verminderen, maar die middelen zijn vrij duur.

Zeoliet werkt het best. Het mineraal bleek de ammoniakuitstoot

in de stal met 85 procent te verminderen bij een dagelijks gebruik van een halve kilo per koe. Opmerkelijk was echter dat gewone zandgrond precies hetzelfde effect had, mits je er drie keer zoveel van gebruikt. Lantinga: 'Je hebt die commerciële toevoegmiddelen dus eigenlijk helemaal niet nodig.' Voordeel van de methode is ook dat het vasthouden van stikstof de mest verrijkt, wat leidt tot hogere opbrengsten van gras en mais, bleek uit een andere test van Shah.

Daarnaast ging de Pakistaanse promovendus na hoeveel stikstof er verloren ging tijdens de opslag van de vaste mest op het bedrijf.

Doorgaans ligt zo'n mesthoop onbedekt op het erf en gaat bij allerlei omzettingprocessen veel stikstof verloren. In navolging van buitenlands onderzoek concludeert Shah dat veehouders die mestvaalt beter luchtdicht kunnen afdekken, want onder zuurstofloze omstandigheden blijven de stikstofverliezen beperkt. De combinatie (grond toevoegen en luchtdicht afdekken) levert veel milieuwinst op. **AS**

Ghulam Abbas Shah promoveert op 9 september bij Peter Groot Koerkamp, hoogleraar Agrotechnologie

>> RESOURCE.WAGENINGENUR.NL

Het waren twee feestelijk weken. Hoopvol begonnen we aan een nieuw collegejaar. Bovendien opende Maxima, gevolgd door een groot feest, het nieuwe onderwijsgebouw Orion officieel. Voor al het andere nieuws: kom naar onze vernieuwde website

Ook een mening? Mail je reactie naar resource@wur.nl

Reacties

Re:	2	wereldburger - 10 september 2013 ... Klinkt alsof deze geïdealiseerde student enig verantwoordelijkheidsgevoel
Re:	4	Nicolette Meerstadt (webredacteur) - 9 september 2013 ... @Edgar, de technici werken eraan. Het staat hoog op de prioriteitenlijst

DIJKHUIZEN KONDIGT AFSCHEID AAN...

Het academisch jaar begon met een bezoek van koningin Maxima. Zij opende gebouw Orion maar er was nog een verrassing. Collegevoorzitter Dijkhuizen kondigde zijn afscheid aan: hij begint niet aan een vierde termijn.

Verderop in de Resource (pagina 22) lees je de officiële reacties, maar online werd direct gereageerd. Zoals vaker zorgde Dijkhuizen zelfs bij zijn afscheid voor uitgesproken reacties, positief en negatief. Student is blij dat de 'heerschappij' van de 'dictator' voorbij is. 'Dat de WUR er maar beter van mag worden!' Een andere reageerder stelt juist dat het zonde is; afscheid van een man met een realistische kijk op landbouw. Ook promovendus vindt de reacties te negatief: 'Dijkhuizen heeft het afgelopen decennium veel betekend voor de universiteit. Vergeet niet dat de toekomst van WU er nog niet eens zo lang geleden helemaal niet zo rooskleurig uitzag.' Als lezer vraagt u zich inmiddels ongetwijfeld af, wanneer begint er iemand over Dijkhuizen's salaris? Gelukkig hoeven we u niet teleur te stellen: 'We houden er op jaarbasis een paar ton aan over,' zegt Edgar. 'Kunnen we weer in de organisatie investeren.' Gert sluit af met een rekenopdracht: 'Hoeveel euro heeft deze BovenBalke-nendenormiaanse Bestuurder in die drie termijnen precies in zijn zakken laten glijden?' We horen de toekomst graag als je uitgerekend bent Gert.

...EN ORION VIERT HAAR OPENING

BONKBONK* HALLO WAGENINGEN *BONKBONK* SHIT IS AAN *BONKBONK* WIJ ZIJN THE PARTY SQUAD *BONKBONK* DODELIJK FEESTJE, YOLO! *BONKBONK

Na de officiële opening van Orion was er 's avonds een enorm knalfeest. Op maandagavond, maar dat leek geen probleem. Om twaalf uur ging de muziek immers uit en de kosmopolitische Wageningers zijn wel wat gewend qua studenten, toch? Gezien de reacties op Twitter valt dat tegen. 'Beschamend hoeveel overlast voor de omge-

ving jullie #openingorion veroorzaakt heeft,' twitterde Roland van Rijswijk richting @WageningenUR, 'slapen was er niet bij!' Hoog tijd voor excuses, vindt hij. Een bedankje kan er niet af als de universiteit deze prompt aanbiedt. Op het feest zelf verschenen lollige tweets van studenten op een groot scherm. 'Raise your hands if you have lectures tomorrow 8:30 YOLO,' twitterde Jorchkovic, of Yoeri Verbaan: 'Hey, Rector magnificus Martin Kropff ga is bier halen!!' Maar ook de studenten klaagden wat af, want wat waren de rijen bij de bar lang: 'Er staan ondertussen meer mensen in de rij voor de bar dan bij the partysquad. #openingorion #fail,' twitterde Antoon Kanis. En een andere student vond het hoog tijd voor een Wageningse studie logistiek om toekomstige bierrijen te voorkomen. Toch waren de meeste reacties ronduit enthousiast, de universiteit mag vaker een feestje houden. YOLO.

OPEN BOEK

Het fenomeen van wetenschappelijke tijdschriften die gratis te lezen zijn, open access, neemt een steeds grotere vlucht. Dit blijkt uit onderzoek van de Europese Unie.

'Heel goed dat het verandert,' vindt Piet is er niet. 'De reputatie van de wetenschap zal stijgen als iedereen artikelen kan lezen. Bovendien is het van belang voor de ontwikkelingslanden, waar de \$30 die je zonder abonnement voor een artikel betaalt echt veel te duur is.'

Correcties en aanvullingen

Het artikel *Algenooft 100 keer energiezuiniger* (Resource 2, Pag.10) had moeten eindigen met het citaat: 'Iedereen die je daarom vertelt dat je binnen vijf tot tien jaar winst maakt met **biodiesel uit algen**,' zegt Salim, 'vertelt je onzin.' Excuses.

ILLUSTRATIE: ESTHER BROUWER

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen UR. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Redactieadres

Akkermaalsbos 14, 6708 WB Wageningen (Nexus, gebouw 117, bode 31). Postbus 409 6700 AK Wageningen. Secretariaat: Thea Kuijpers, resource@wur.nl. T 0317 484020
Website: resource.wageningenur.nl.
ISSN 1389-7756

Redactie

- drs. Gaby van Caulil (hoofdredacteur) gaby.vancaulil@wur.nl, T 0317 482997
- Rob Goossens (eindredacteur) rob.goossens@wur.nl, T 0317 485320
- ir. Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie) roelof.kleis@wur.nl, T 0317 481723
- ir. Nicolette Meerstadt (webredacteur) nicolette.meerstadt@wur.nl, T 0317 488190
- Linda van der Nat (studenten, onderwijs) linda.vandernat@wur.nl, T 0317 481725
- Rob Ramaker (voeding, visserij) rob.ramaker@wur.nl, T 0317 481709
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie) albert.sikkema@wur.nl, T 0317 481724

Vormgeving

- Hans Weggen, hans.weggen@wur.nl, T 0317 485272; basisvormgeving magazine: Nies & Partners bno Nijmegen

Freelance auteurs

Alexandra Branderhorst, Jeroen Bok, Simone Herrewijn, ir. Yvonne de Hilster, Vita Hommersen, Milou van der Horst, Sander de Kraker, ir. Rik Nijland, Suzanne Overbeek, Pan Deli, ir. Astrid Smit, ir. Joris Tielens, Hoger Onderwijs Persbureau

Vertaling

Clare McGregor, Keen-Mun Poon, Clare Wilkinson

Foto's

Guy Ackermans, Manon Bruininga, Bart de Gouw, Sven Menschel, Sjoerd Stijmsma, Emma Teuling, Hoge Noorden

Illustraties

Petra van Berkum, Esther Brouwer, Merel de Graaf, Yvonne Kroese, Henk van Ruitenbeek

Redactieraad

ir. Martijn de Groot (voorzitter); ir. Marianne Heselmans, ir. Marco Hoffman, dr. ir. Patrick Jansen, Suzanne Jansse. redactieraad.resource@wur.nl

Advertenties

Extern: Bureau van Vliet, T 023-5714745, m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern (gereduceerd tarief): Hans Weggen, T 0317-485272, hans.weggen@wur.nl

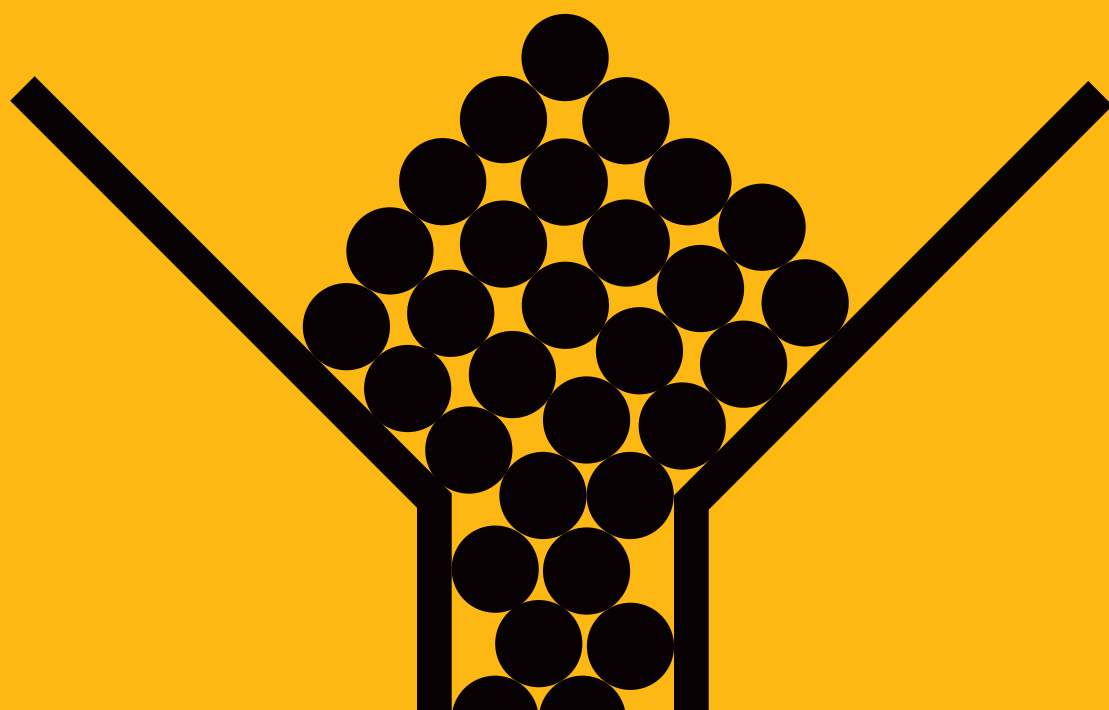
Uitgever

Marc Lamers, Corporate Communications & Marketing Wageningen UR

Resource wordt gedrukt op papier uit verantwoord beheerde bossen.

Hoe GROOT

wil je worden?

De universiteit groeit hard, zo hard dat het veelgeroemde kleinschalige karakter verloren dreigt te gaan. Is dat zo? En hoe ziet de toekomst van Wageningen eruit als studenten blijven toestromen? 'Wij zouden liever niet veel meer groeien.'

tekst: Rob Ramaker

Zoveel eerstejaars zijn er dit jaar van Voeding en gezondheid dat ze voor het eerst de grote zaal van Forum tot de nok toe vulden. De teller staat op 185 eerstejaars. Honderd-vijf-en-tachtig. Opleidingsdirecteur Rolf Martejijn kan het nog nauwelijks geloven: 'We zijn nu de grootste biomedische opleiding van Nederland, geneeskunde niet meegerekend.' En dat terwijl de opleiding met 135 eerstejaars al kraakte in haar voegen. Komend jaar wordt dus een gigantische uitdaging. Eenmalig, want Voeding en gezondheid voert daarna de eerste Wageningse numerus fixus in. 'We doen nu mee met de grote jongens,' zegt Martejijn, 'en we hebben dus ook hun problemen.'

Wageningen University is het afgelopen decennium enorm gegroeid. Rond de eeuwwisseling bereikte het studentenaantal een dieptepunt met slechts vierduizend studenten. Nu telt de universiteit ongeveer achtduizend studenten, een verdubbeling dus. Het merendeel van die groei vond de afgelopen zes jaar plaats. Dit collegejaar is er zelfs een historische piek van 20 procent meer eerstejaars, mede door de dreigende afschaffing van de basisbeurs. Dat zijn 1400 nieuwe studenten in de bachelors en 700 in de masters, zei collegevoorzitter Dijkhuizen trots tijdens de academische jaaropening. In vergelijking met andere Nederlandse universiteiten is de WU nog altijd de benjamin, maar we zitten de TU Eindhoven inmiddels op de hielen. Misschien is Wageningen volgend jaar al niet meer Nederlands kleinste universiteit.

MINDER INTENSIEF

Het leeuwendeel van de groei zit komend collegejaar bij enkele opleidingen die de handen extra vol gaan krijgen. Neem de bachelor Levensmiddelentechnologie die groeit van 78 naar 106 eerstejaars, met eveneens gestage groei in

de drie bijbehorende masters. 'Op dit moment levert dat geen onoverkomelijke knelpunten op,' zegt opleidingsdirecteur Ralf Hartemink, 'maar het vraagt aanmerkelijk meer van leerstoelgroepen. Meer begeleiding, meer apparatuur en meer creativiteit.' Ook andere opleidingen in een groeispurt nemen extra student-assistenten en tijdelijk personeel aan. Bovendien stijgt de werkdruk voor docenten en studieadviseurs.

Onder die omstandigheden is het verleidelijk om het onderwijs minder intensief te maken. Extra hoorcolleges in de plaats van werkcolleges. Of wat meer studenten per docent en minder open vragen bij tentamens. Maar de opleidingsdirecteuren zien daar niets in. Die huldigen het principiële standpunt dat het onderwijs precies zo moet worden aangeboden als in de gids staat. Concessies doen aan kwaliteit is uit den boze.

Nu is dat nog vol te houden, maar Hartemink denkt dat de echt taaie problemen nog komen: 'Het grootste knel-

Meedoen met de grote jongens of kiezen voor kleinschaligheid'

punt zit bij de afstudeerplaatsen en bachelor theses. Daar komen we volgend jaar en over twee jaar gigantisch mee in de knoop.' Hij betwijfelt bijvoorbeeld of laboratoria voldoende begeleiders en ruimte hebben om deze studentengolf op te vangen. Ook Martejijn van Voeding en gezondheid ziet problemen vooral later opdoemen. Zo moet voor specialisatievakken dure apparatuur worden bijgekocht. Bovendien is specialistische vakkennis moeilijk op tijdelijke basis in te huren: 'Soms is er maar één specialist die iets weet en die kun je niet kopiëren.' Het onderzoeksbe-

leid van de universiteit werkt ook niet mee: steeds meer universitair docenten zitten in het tenure track-programma waarbij hun focus sterker wordt gericht op onderzoek, in plaats van onderwijs.

SCENARIO'S

In de gebouwen wordt het ondertussen ook drukker. Docenten merken dat het soms lastig is om zalen te vinden, of krijgen te maken met een onhandige verspreiding over meerdere gebouwen. Ook de hoeveelheid beschikbare computers voor zelfstudie is een knelpunt. De studentenraad waarschuwt al sinds 2011 voor ruimtegebrek. In een rapport signaleerde ze onlangs tekorten aan werkruimtes, pc-ruimtes en practicum- en collegezalen.

De universiteit vindt het niet terecht hier het label ruimtegebrek op te plakken. 'Universiteitsbreed gezien is er genoeg ruimte voor het onderwijs', zegt Fred Jonker, beleidsmedewerker informatievoorziening, 'alleen is die ruimte er niet in alle varianten die docenten graag willen.' Jonker mikt op een efficiënt gebruik van de ruimte; een bezetting van ruim 70 procent van de tijd. Dat is behoor-

lijen. Momenteel wordt nagedacht hoe de verdere groei op te vangen. 'Hiervoor zijn allerlei scenario's mogelijk,' zegt Jonker, 'maar we willen nog even wachten hoe Orion uitpakt in de praktijk.' Hij realiseert zich dat veel oplossingen controversieel zijn. Onder studenten bestaat weerstand tegen avondtentamens. Verder krijgen docenten niet graag het advies hun onderwijs aan te passen zodat het minder ruimte kost. 'Nieuwbouw heb ik nog niet als optie gehoord,' zegt Jonker, 'er wordt binnen bestaande gebouwen naar oplossingen gezocht.'

Deze voorzichtigheid hangt samen met de wetenschap dat de groei eindig is. 'We groeien best nog vijf tot tien jaar door,' zegt Jonker, 'maar demografisch is het niet reëel dat we over vijftien jaar nog doorgroeien.' Dat moge dan zo zijn, maar opleidingsdirecteur van Levensmiddelen-technologie Hartemink voorziet 'helaas' voorlopig nog geen einde aan de groei. 'Het is natuurlijk koffiedik kijken, maar ik baseer dat op het uitpuilen van open dagen de laatste jaren. Een deel van die 4- en 5-VWO'ers zal komen.' Bovendien blijft zijn opleiding in Europa onderscheidend en populair. Bij nog een grote toename in studentenaantallen scheurt de opleiding echt uit zijn jasje: 'We zouden dan ook liever niet veel meer groeien.' Dit geldt voor meer van de huidige 'groeistudies'. Dit jaar blijven problemen veelal uit, sommige kunnen zelfs nog groeien, maar het plafond is in zicht. Dierwetenschappen trekt dit jaar circa 130 bachelorstudenten, tegen circa 105 normaal en een dipje van 86 vorig jaar. 'Eerlijk gezegd vinden wij dat de opleiding best mag stabiliseren op 120-125 studenten,' zegt opleidingsdirecteur René Kwakkel. Ook moleculaire levenswetenschappen is succesvol met 60 bachelorstudenten. Het liefst zouden ze ieder jaar zo'n aantal trekken. Sterke groei is niet gewenst.

GROTE JONGENS

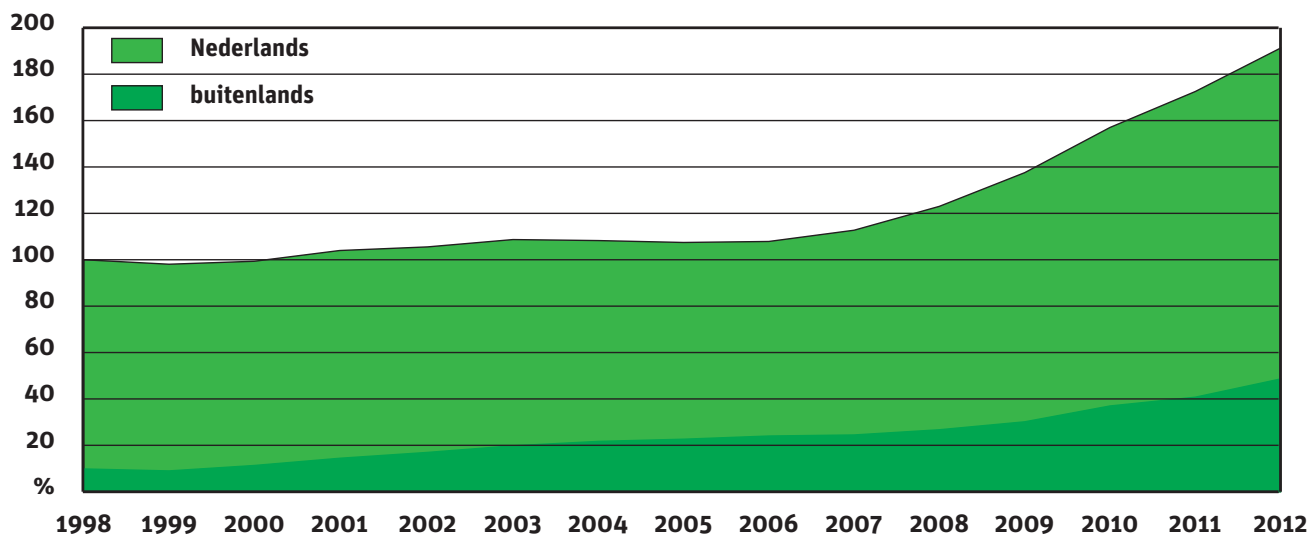
Als we buiten Wageningen kijken lijken al deze problemen opeens heel betrekkelijk. Wachtlijsten voor een kamer zijn hier nog steeds relatief kort en de huur redelijk betaalbaar. Waar de Wageningse studentenraad al ontzet

'Misschien gaan op de lange termijnen de aantallen juist weer dalen omdat je geen kwaliteit levert?'

lijk intensief en daardoor kan hij docenten niet altijd de planning bieden die ze voor ogen hebben. Hij begrijpt dat dit vervelend is maar hij ziet ook dat er in de praktijk altijd wel een oplossing wordt gevonden. Bijvoorbeeld in wat hij het 'grijze circuit' noemt: onderwijs buiten de officiële ruimtes.

Wel geeft Jonker toe dat studentenaantallen de bouwplannen vooruit zijn gesneld. 'De plannen voor de campus zijn gebaseerd op een studentenpopulatie van 7500. Daar zijn we overheen gegaan.' Dit zorgt vooraleerst voor een tekort aan computerzalen en groepsruimtes. Deze worden daarom langer in gebruik gehouden op De Dre-

Het studentenaantal is sinds de start van Wageningen UR (1998 = 100%) bijna verdubbeld van 4148 in 1998 tot 7933 in 2012. Het aantal buitenlandse studenten is bijna vervijfvoudigd, van 407 in 1998 tot 2016 in 2012.

was over de het mogelijk maken van enkele avondtentamens, bestaan in veel steden zelfs avondcolleges. Niet gek als je bedenkt dat 185 eerstejaars van Voeding en gezondheid peanuts zijn vergeleken met echt grote studies elders, zoals Rechten, Communicatiewetenschap, Geneeskunde en Psychologie. Daar is het onvermijdelijk dat er een groot aantal studenten per docent is en dat er minder contacturen zijn. 'De vraag is vooral,' zegt Marjolijn Coppens, opleidingsdirecteur bij Biologie, 'willen wij ook zo worden?'

Om die vraag te beantwoorden stelden het onderwijsinstituut en de afdeling Education Research en Innovation een Werkgroep Groei Studentenaantallen in. Hierin zitten mensen van human resources, huisvesting, onderwijs maar ook studenten. 'We kijken naar de consequenties van de groei voor de organisatie als geheel,' zegt Coppens, die voorzitter is. 'Daarnaast geven we advies aan de raad van bestuur die mede op basis daarvan haar visie kan bepalen.' De werkgroep hakt dus geen knopen door, maar legt enkele toekomstscenario's voor. De universiteit staat hierbij volgens Coppens voor een principiële keuze. Ze kan doorgroeien en meedoen met de grote jongens, of kiezen voor kleinschaligheid door beleid in te zetten dat de studentenaantallen moet stabiliseren.

In het 'meedoen met de grote jongens' schuilt voor Wageningen Universiteit een paradox omdat het studenten juist lokt met kleinschalig en intensief onderwijs. De Keuzegids die het Wageningse bacheloronderwijs al jaren prijst, benoemde dit vorig jaar expliciet: 'De laatste jaren hanteren ze [WU] een perfecte mix van aantrekkelijke en kleinschalige opleidingen (gemiddeld 55 eerstejaars per opleiding), intensieve begeleiding, prima faciliteiten.' En: '..een universiteit met een overzichtelijke schaal, een

compact aanbod van opleidingen, en beheersbare studentenaantallen, heeft in de praktijk meer kans om kwaliteit te bieden.' Coppens denkt dat zonder maatregelen verdere groei riskant is: 'Afstappen van kleine onderwijsgroepen en veel contacturen heeft consequenties. Misschien gaan op de lange termijn de aantallen juist weer dalen omdat je geen kwaliteit levert?'

MATCHING

Maar kies je voor kleinschaligheid, dan sta je voor de vraag hoe je de studentenaantallen kunt stabiliseren. Meer studies met een numerus fixus? Dat hoeft niet per se, meent Coppens. 'Je kunt ook op een andere manier voorlichten,' zegt ze, 'of je aannamebeleid aanpassen.' Een voorbeeld is het principe van 'matching', waarmee binnenkort gestart wordt. Hierbij geeft de universiteit een advies op grond van een vragenlijst die scholieren invullen én een campusbezoek op een voorlichtings- of meeloopdag. Als je studies klein wilt houden, zou deze matching strikter kunnen. Coppens: 'Voor Biologie kun je bijvoorbeeld kijken of scholieren slecht zijn in bètavakken en dan adviseer je ze ook naar een andere studie te kijken.'

Coppens vindt in ieder geval belangrijk dat een weloverwogen besluit wordt genomen. Nu niets doen, betekent dat de keuze voor je wordt gemaakt. Ook de raad van bestuur lijkt zich bewust van de spanning tussen omvang en kwaliteit. Behalve stijgende studentenaantallen prees collegevoorzitter Dijkhuizen tijdens de academische jaaropening ook het numerus fixus. Dat moet de kwaliteit op peil houden. Dit jaar heeft Rolf Marteijs daar niets aan. Hij heeft te dealen met zijn 185 eerstejaars: 'We zijn heel benieuwd hoe het gaat. Het wordt mouwen opstropen en er voor gaan.' **B**

De AID 2013 met een recordaantal van 2047 deelnemers.

ONDERONSJE

Even babbelen met de koningin, er zijn maar weinig Wageningse studenten die dat hebben gedaan. De zes bewoners van Cereshuis 'De Erwt' hadden geluk: zij mochten tijdens de opening van onderwijsgebouw Orion tien minuten met Hare Koninklijke Hoogheid in gesprek. Marion Ebbes, bachelorstudente Internationale ontwikkelingsstudies, was een van hen: 'Ze is echt mooi om te zien.' Na de opening van Orion kreeg de koningin een rondleiding door het gebouw. Ze ontmoette de wetenschappers achter 'Okkie', het kleine onderzoekshelikoptertje van Wageningen UR en ze kreeg de laatste stand van zaken te horen over onder meer het Wageningse onderzoek naar led-verlichting in tuinbouwkassen en oesters als natuurlijke kustverdediging. LvdN / foto Jonne Sijdel

Crème de la

Dit najaar krijgen zes ‘excellente’ studenten na twee jaar hun certificaat voor wat je het eerste Wageningse excellence programme mag noemen. Het project vormde de pilot voor het universiteitsbrede Honours Programme dat later dit collegejaar officieel van start gaat. ‘We werden echt in het diepe gegooid.’

tekst: Linda van der Nat / **foto's:** Sven Menschel

‘Ik vind dat je ergens wat vanaf moet weten om er interessante dingen mee te kunnen doen’

Amanda Bresser
MSc Earth & environment

‘Ik ben een nieuwsgierig persoon, ik wil graag meer weten over dingen. En ik wilde graag werken met mensen die zich ook graag ergens in vastbijten. Dat miste ik in de bachelor.’

Amanda Bresser, Bart Driessen en Thomas Jansen zijn niet zomaar studenten. Ze halen hoge cijfers, studeren in een hoog tempo en zijn niet alleen geïnteresseerd in hun eigen vakgebied, maar ook in dat van anderen. Dat maakte hen (en drie anderen) uitstekende kandidaten voor de pilot van het Honours Programme, dat in 2011 van start ging voor studenten Omgevingswetenschappen.

De Wageningse universiteit is daar bepaald laat mee. Al sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur in 2002, bestaat de wens bij Nederlandse universiteiten om hun excellente studenten iets extra's te bieden. Dat leverde al vele varianten op van honours programma's. Bij de ene universiteit gaat het om een combinatie van disciplines, de andere biedt haar honoursstudenten juist verdieping binnen het eigen vak.

IN HET DIEPE

In Wageningen was het de Environmental Sciences Group (ESG) die in 2011 het initiatief nam tot een *excellence programme* voor haar beste studenten. Het bijzondere aan deze pilot was dat de studenten veel eigen inbreng hadden in hun lesprogramma, aldus Ellis Hoffland, persoonlijk hoogleraar Bodemvruchtbaarheid bij ESG en een van de ontwerpers van de pilot. ‘De gedachte was dat de studenten de regie zouden pakken over hun eigen studie.’

Voor de studenten zelf voelde het alsof ze in het diepe werden gegooid, vertelt Bart. ‘Bij de eerste bijeenkomst voor het gezamenlijke project zeiden onze begeleiders: “Ga maar samen uitzoeken wat jullie willen doen.” Daarmee was de trend gezet voor de rest van het programma.’ Juist die verantwoordelijkheid bleek lastig. Amanda: ‘Ik vind dat je ergens wat vanaf moet weten om er interessante dingen mee te kunnen doen. Tijdens colleges is dat makkelijk want dan komt de stof naar je toe, maar nu moesten we dat zelf doen. Dat was moeilijk, want waar begin je?’ Thomas vult aan: ‘We werden echt in het diepe gegooid.’ Pieter Zuidema was als universitair hoofddocent Bos- en natuurbeheer ook nauw betrokken bij de pilot. Achteraf erkent hij dat de studenten meer sturing en structuur hadden kunnen gebruiken. ‘Maar in de zoektocht naar vrijheid mogen studenten best een beetje zwemmen.’ Ook Hoffland erkent dat ze de studenten lang hebben laten worstelen. ‘Voor ons was het ook zoeken.’

Uiteindelijk leidde de zoektocht van de studenten echter tot resultaat: de studenten kozen voor een onderzoek onder medewerkers en studenten naar de beleving van de campus. Een schot in de roos; het onderwerp bleek te leven in de Wageningse gemeenschap. ‘De zelfstandigheid die van ons werd gevraagd was misschien juist wel goed,’ zegt Bart nu. ‘Als we meer waren gestuurd, hadden

crème

we nooit uitgevonden hoe moeilijk het is om zelf te bedenken wat je wilt onderzoeken.' Amanda had het Honours Programme voor geen goud willen missen. 'Er zijn deuren voor ons open gegaan die voor andere studenten gesloten blijven. En dit was de pilot, het Honours Programme wordt vanaf nu alleen nog maar beter.'

TALENTONTWIKKELING

Alliedrie de studenten kozen voor het Honours Programme omdat het hen leuk leek om naast hun studie inhoudelijk bezig te zijn met hun vak. Maar de derde poot van het programma, talentontwikkeling, heeft hen het meeste gebracht. Amanda: 'Je krijgt feedback op hoe het proces verloopt en wat je rol daarin is. In de reguliere bachelor lever je gewoon je verslag in, je krijgt een cijfer en je hoort er daarna niets meer over.' Thomas: 'Zonder dat je erbij nadenkt maak je veel keuzes tijdens je studie. Het Honours Programme heeft mij geleerd om me bewuster te zijn van de keuzes die ik maak. Wat wil ik eigenlijk en hoe

zorg ik dat het gebeurt?'

Dat onderdeel van de pilot zal dan ook zeker terug komen in het universiteitsbrede Honours Programme, dat dit collegejaar van start gaat. 'Het was heel goed voor de studenten om te reflecteren op hun functioneren,' zegt Zuidema. 'Zo zijn ze zich bewust geworden van hun natuurlijke rol in de groep en leerden ze dat je ook een andere rol kunt aannemen.' Wageningen is de laatste universiteit die het Honours Programma invoert, maar de enige bij wie talentontwikkeling zo'n belangrijke rol speelt naast verdieping en verbreding. Thomas, die meewerkte aan de plannen voor het universiteitsbrede Honours Programme, bracht daarvoor een bezoek aan de universiteit van Leiden. 'Toen wij vertelden dat reflectie zo'n groot onderdeel van het programma was, reageerden ze enthousiast. Daar hadden ze zelf nog nooit over nagedacht, terwijl ze daar al jaren met een Honours Programme bezig zijn. Dat vind ik een enorm compliment voor onze begeleiders.'

HONOURS PROGRAMME

Ben je eerstejaars, sta je gemiddeld een 7,5, ben je enorm gemotiveerd om over de grenzen van je eigen vakgebied te kijken én bereid daar veel tijd aan te besteden? Dan zou je zomaar geselecteerd kunnen worden voor het introductievak van het Honours Programme, dat komend collegejaar in periode 5 en 6 plaatsvindt. Na het introductievak vindt nog een definitieve selectie plaats. De universiteit richt zich in het eerste jaar van het Honours Programme op 25 studenten per jaar. In vier jaar tijd moet dit aantal groeien naar 50. Extra informatie? Vraag je studie-adviseur.

Bart Driessen

MSc Geo-information sciences & Remote sensing en Earth & environment

'Honoursstudenten worden door de universiteit omschreven als 'de leiders van de toekomst'. Zo zie ik dat niet. We doen dit omdat we het leuk vinden, niet omdat we de ambitie hebben om een beroemde wetenschapper te worden.'

'Zonder dat je erbij nadenkt maak je veel keuzes tijdens je studie'

Thomas Jansen

MSc Forest & Nature conservation

'Voor de verdieping van mijn bachelorthesis heb ik stage gelopen aan de VU waar ik mee kon lopen met een Zweedse PhD-studente. Daar heb ik ontzettend veel van geleerd. Dat is een voorrecht dat veel andere studenten niet krijgen.'

Ontwikkelingshulp met een dobbelsteen

Het succes van een ontwikkelingsproject kun je het beste meten via een zuiver wetenschappelijke benadering, vindt Erwin Bulte. Critici menen dat hij hongerende Afrikanen reduceert tot proefkonijnen, maar Bulte krijgt ook steun voor zijn omstreden aanpak.

tekst: Albert Sikkema / foto: Ben Schaaap

Werkt onze ontwikkelingshulp? Leiden al die projecten tot meer ontwikkeling en minder honger en armoede? Die vraag wordt steeds actueler naarmate de druk op de ontwikkelingsbudgetten groeit. Volgens ontwikkelingseconoom Erwin Bulte is het daarom tijd om het resultaat van ontwikkelingshulp niet meer te meten met de natte vinger, maar er een gedegen wetenschappelijk aanpak op los te laten. Bulte ontwikkelde daartoe een nieuwe methode, geïnspireerd door een onderzoeks aanpak voor medicijnen, die bekend staat onder de naam *randomised controlled trials*. Daarbij bepaalt de dobbelsteen welke patiënten het medicijn krijgen, of in dit geval: welke Afrikaanse dorpen mogen deelnemen aan een ontwikkelingsproject. Na enkele jaren meet Bulte dan of de dorpen met project beter af zijn dan de dorpen zonder hulp.

In de wereld van de ontwikkelingshulp is Bulte's aanpak nieuw. In het verleden bedachten hulporganisaties en donoren van tevoren wat goed is voor de Afrikaanse boeren. Evaluatie en onderzoek vond pas plaats na afloop van het project. Maar zo'n evaluatie is lastig, zegt Bulte, omdat de selectie van boeren in het project (zijn ze ondernemend of niet, wonen ze dicht bij de weg?) de uitkomst beïnvloedt. Bovendien weet je niet hoe het de boerengemeenschap vergaan zou zijn zónder de hulp. Door de boeren willekeurig te kiezen en expliciet in het project op te nemen dat je boeren met en zonder 'medicijn' onderzoekt, kun je de impact daarvan veel nauwkeuriger meten, stelt Bulte.

Dat klinkt logisch, maar er klinkt ook kritiek op de Wageningse aanpak. Sommige ngo's vinden de nieuwe methode onethisch. Bulte behandelt de Afrikaanse bevolking als proefpersonen, vinden ze, zoals plantenwetenschappers tests uitvoeren met kroppen sla. Hij onthoudt een deel van de bevolking welbewust hulp. De Wageningse wetenschapper is het met die kritiek niet eens. 'Er worden in projecten altijd mensen geselecteerd omdat de

budgetten beperkt zijn', reageert hij. 'Meestal bepalen politieke motieven die keuze, bij ons bepaalt de dobbelsteen het. Wat is eerlijker?'

DE STRIJKSTOK VAN DE CHIEF

In de wetenschappelijke wereld krijgt Bulte de handen in elk geval wel op elkaar. In 2011 kreeg hij anderhalf miljoen euro van NWO om uit te zoeken welke 'instituties' (organisaties en regeltjes) bijdragen aan landbouwontwikkeling in Afrika. Daarbij gaat hij ook andere onconventionele onderzoeksmethoden niet uit de weg. Zo startte hij een project om het verband tussen corruptie en landbouwontwikkeling na te gaan. Samen met promovendus Gonne Beekman deelde hij landbouwzaden en kunstmest uit in verschillende dorpen in Liberia. Met een smoesje stalde hij de hulppakketten enkele dagen in de hut van de lokale chiefs. Daarna bekeek hij welke hulpgoederen waren verdwenen, een maat voor de corruptie van de chieft. Ook registreerde hij de investeringen van boeren in hun bedrijf, en ging hij via een spelletje na hoeveel geld de dorpsbewoners wilden investeren. 'Daar kwam een heel duidelijke conclusie uit. In dorpen waar de chieft corrupt is, investeren de dorpsbewoners veel minder. Ze vrezen dat de chieft een deel van hun investeringen gaat afromen.'

Deze conclusie was koren op de molen van de internationale donoren, die de corrupte lokale bestuurders in de ban hebben gedaan en tegenwoordig gaan voor *community driven development*, waarbij de dorpsraad een project mag managen. De afgelopen jaren zijn er vele miljarden dollars naar dergelijke projecten gegaan. Maar Bulte zet ook daar dikke vraagtekens bij. 'Uit studies blijkt dat de impact van dit soort projecten 0,0 is', zegt hij.

Een verklaring voor het mislukken van die community-projecten biedt het onderzoek van Maarten Voors, postdoc bij Bulte. In Sierra Leone werkten Voors en Bulte samen met een ngo die dorpen projectgeld aanbiedt als ze vogels in het naburige bos gaan beschermen. De dorpen bepalen zelf of ze met het verdiende geld een latrine,

Liberiaanse dame krijgt geld aangeboden tijdens een gedragsspelletje van de Wageningse ontwikkelingseconomen.

droogvloer of gemeenschapsruimte maken. Voors koos de dorpen *ad random*, waarbij het ontwikkelingsgeld afwisselend via de chieft of een *council* van enkele dorpelingen loopt. Na afloop bleek dat er weliswaar iets meer geld bij de chiefs aan de strijkstok blijft plakken, maar ook dat de chieft zijn project wél van de grond krijgt. Bij de chieft komen het toilet en de droogvloer er, terwijl de lokale council dat vaak niet voor elkaar krijgt. Het organisatievermogen van de chieft is groter, verklaart Voors. En hoe machtiger hij is, hoe meer hij het project van de dorpsgemeenschap tegenwerkt, zodat dat bottom-up project niet van de grond komt.

GEDRAGSPELLETJES

Een vervolproject moet meer duidelijkheid geven over die beslissingsdynamiek Bulte: 'Je hebt eigenlijk drie regelsystemen in de dorpen. Je hebt de formele regels uit de hoofdstad, die vaak nauwelijks een rol spelen in de veraf gelegen dorpen. Daarnaast heb je het traditionele regelsysteem van de chieft en de vernieuwingen van ngo's en Wereldbank, met de nadruk op *empowerment* en participatie van dorpelingen. Met een experiment in ruim honderd dorpen, bekijken we welk regelsysteem door de mensen wordt gebruikt. Beklijven pogingen om op lokaal niveau zaken te veranderen en onder welke voorwaarden slaagt het project?'

Ook bij zulke projecten wordt met controlegroepen

gewerkt die geen hulp krijgen. Zo onderzocht promovendus Haki Pamuk in een aantal Afrikaanse landen de rol van innovatieplatforms bij het verbeteren van de voedselzekerheid. In zo'n innovatieplatform overleggen boeren, overheid, leveranciers en afnemers in de voedselketen met elkaar. In een willekeurig deel van de dorpen was zo'n platform opgericht, in een ander deel niet – dat was de controlegroep. In beide type dorpen ging de promovendus meten hoeveel bewoners onder de armoedegrens leefden. 'Je ziet een grote variatie aan succes, maar gemiddeld genomen hebben de innovatieplatforms effect. In dorpen met zo'n platform heb je na een paar jaar 13 tot 20 procent minder arme mensen.'

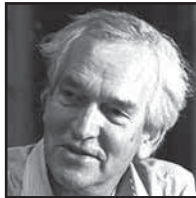
Het uitvoeren van veldonderzoek met *randomised controlled trials* en gedragsspelletjes is inmiddels hot bij donoren als de Wereldbank en geaccepteerd bij ontwikkelingsorganisaties. 'De ngo's waren in het begin gereserveerd', zegt de ontwikkelingseconoom, 'maar ze moeten de impact van hun projecten laten zien. Die impact is heel lastig aan te tonen, want ontwikkeling is complex en alles hangt met alles samen. Door een project vorm te geven als experiment, met een controlegroep, kun je de bias van de onderzoekers of de wensdromen van donoren er uit halen. Wij weten niet wat goed is voor de Afrikaanse bevolking, wij onderzoeken dat juist. Daarom levert deze aanpak meer kennis op over welke projecten helpen en welke niet.'

AALT WEG: ZUUR OF ZEGEN?

Aalt Dijkhuizen, boegbeeld van Wageningen UR, stopt ermee. Na twaalf jaar zwaait hij in maart volgend jaar af. De vraag is hoe erg dat is. Dijkhuizen weg, de hoogste tijd of doodzonde?

tekst: Roelof Kleis / foto: Bart de Gouw

Pier Vellinga

hoogleraar klimaatverandering

'Dijkhuizen heeft het goed gedaan. Het Wageningse klimaatonderzoek is op vele fronten leidend in de wereld. Klimaatonderzoek op zichzelf is dan wel geen speerpunt, maar de agenda van Wageningen UR is heel erg geïnspireerd door klimaatverandering. Bijvoorbeeld het onderzoek ten behoeve van de *biobased economy*: planten in plaats van fossiele brandstoffen. En ook het onderzoek op het gebied van water en ecologie. Dat is allemaal gegroeid in de periode Dijkhuizen. Dat kunnen we natuurlijk niet allemaal op zijn conto schrijven, maar een voorbeeld zeker wel. De *biobased economy* heeft hij stevig opgepakt. Ook op dat gebied heeft Wageningen een leidende positie in de wereld.

Tegelijkertijd is het ook tijd voor een opvolger. Ik kan me voorstellen dat een opvolger meer de nadruk legt op de relatie gezondheid en voeding. We moeten af van de puur industriële vleesproductie. Onderzoek naar vleesvervangers zou een centrale plaats moeten krijgen. We zullen fossiele brandstoffen moeten vervangen door biobased economy, we zullen dierlijk vlees moeten vervangen door planten, inclusief algen. Dat is de nieuwe agenda van Wageningen. Dijkhuizen heeft Wageningen strak, vanuit een top-down visie geleid. Er kan nu weer ruimte komen voor bottom-up. De hoogleraren barsten van ideeën.'

Cees van Dijk

AFSG, voorzitter WUR-Council

'Vooropgesteld: dit is mijn privé-meening, niet van de medezeggenschap. In de WUR-Council worden benoemingsprocedures van de leden van de raad van bestuur strikt vertrouwelijk behandeld. Wat mij betreft is het

de hoogste tijd én ook doodzonde. Aalt Dijkhuizen heeft een belangrijk stempel gedrukt op de heldere en consistente positionering van Wageningen UR, zowel nationaal als internationaal. Aalt is een harde werker en een goede vertegenwoordiger van Wageningen UR. We staan er behoorlijk goed voor. Maar **hij is ook CEO van een groot bedrijf en die hebben normaliter een levensduur van ongeveer acht jaar.** Na twaalf jaar is het de hoogste tijd voor een nieuwe voorzitter. De chemie is uitgewerkt. Vergeet niet: het beleid is al twaalf jaar geleden ingezet, maar de tijden zijn veranderd. Er is een frisse kijk nodig met een aangepast beleid, meer gericht op optimalisatie dan maximalisatie. Meer overleg, minder top-down bestuur en een meer samenbindende CEO.'

Albert Jan Maat

voorzitter LTO Nederland

'Ik gun Aalt zijn vrije tijd, maar ik vind het ook doodzonde. Ik vind dat Aalt Dijkhuizen goed invulling heeft gegeven aan de uitdagingen waar de agrariërwereld voor staat. Dat wil zeggen: efficiënt en duurzaam produceren.

Aalt Dijkhuizen heeft Wageningen goed op de kaart gezet. In ons weekblad Nieuwe Oogst schreef ik onlangs een column met de titel Wageningen Koersvast? Daarin constateer ik dat een aantal Wageningse hoogleraren tot de felste criticasters van het Nederlandse agromodel behoort. Elke uitspraak van Dijkhuizen wordt meteen onder vuur genomen. Ik vind dat een probleem. Dat holt de positie van Wageningen UR uit in het Nederlandse debat over de agrosector. Die hoogleraren moeten daar eens goed over nadenken. Maar dat is dus geen kritiek op Aalt. **Ik vind het jammer dat hij vertrekt.** We hebben dezelfde achtergrond, leggen veelal dezelfde accenten. Hij hecht aan nauwe banden tussen onderzoek, overheid en bedrijfsle-

Aalt Dijkhuizen krijgt een staande ovatie nadat hij bij de opening van het academisch jaar zijn vertrek aankondigde.

ven. Zie ook het topsectorenbeleid. Ook heeft hij werk gemaakt van de internationaal sterke positie van Wageningen UR. Ik verwacht van de opvolger van Aalt continuïteit. Hij moet een verbindende factor zijn tussen de sector en de samenleving.'

Kees van Diepen

Alterra, oud-voorzitter ondernemingsraad ESG

'Toch wel de hoogste tijd. Hij is naar mijn mening iets te lang doorgaan. Dijkhuizen is een intelligente man, maar wist zich niet aan te passen aan de tijdgeest. **Het maatschappelijk debat over zijn hoge salaris heeft hij niet goed aangevoeld.** Dat heeft het imago van Wageningen veel schade toegebracht. Zelfs het moreel appel van de minister heeft hij niet begrepen. Dat is jammer en overschaduwde zijn vele andere verdiensten, zoals het voltooien van de campus en het op de kaart zetten van Wageningen UR. Daarnaast kan hij niet tegen kritiek. Intern kan hij een bullebak zijn. Dat hij mij twee jaar terug op de nieuwjaarsreceptie geen hand wilde geven na openlijke kritiek van mij in de Volkskrant is tekenend. Alsook zijn weigering om er over te praten. Hij bleef maar eisen dat ik mijn excuses aanbood. Geen reflectie, geen inhoudelijke reactie, alleen maar steigerende verontwaardiging.'

Frans Kok

hoogleraar voeding en gezondheid

'Aalt Dijkhuizen heeft leiderschap getoond. **Hij is net na de vorming van Wageningen UR aangetreden en heeft de visie gehad om daar invulling aan te geven.** Door heel goed te lobbyen en de driehoek overheid-bedrijfsleven-kennisinstelling te omarmen heeft hij de Wageningse domeinen op de kaart gezet. Daar is hij heel gedreven in geweest in binnen- en buitenland. Op de toenemende studentenaantallen heeft hij natuurlijk geen invloed gehad. Dat is het maatschappelijk tijdsgewricht. Het publiek is steeds meer geïnteresseerd in gezondheid en gezonde voeding. Dijkhuizen heeft daarvan tijdig het belang ingezien en is daar op meegevaren door bindingen te leggen via publiek-private samenwerkingen. Dat is leiderschap.

Daar staat tegenover dat zijn managementstijl weerstand oproept. Als Aalt ergens voor gaat dan laat hij niet meer los. Bevlogenheid als inspiratiebron is prima. Maar een al te dwingende stijl bijt zichzelf in de staart. Dat is een smetje op het blazoen. Evenals zijn salaris. Dijkhuizen heeft heel veel geld verdiend. Te veel voor een publieke functie, waarbij de risico's beperkt zijn. Dat was geen reclame voor de universiteit. Na twaalf jaar is het goed dat het roer wordt overgenomen.'

Daar staat tegenover dat zijn managementstijl weerstand oproept. Als Aalt ergens voor gaat dan laat hij niet meer los. Bevlogenheid als inspiratiebron is prima. Maar een al te dwingende stijl bijt zichzelf in de staart. Dat is een smetje op het blazoen. Evenals zijn salaris. Dijkhuizen heeft heel veel geld verdiend. Te veel voor een publieke functie, waarbij de risico's beperkt zijn. Dat was geen reclame voor de universiteit. Na twaalf jaar is het goed dat het roer wordt overgenomen.'

POPUPCLUB DUIKT OP IN WAGENINGEN

Het PopUp-team. Midden met biertje: Joris Soeter.

De PopUpClub staat te popelen om kennis te maken met het grote publiek en de pr-machine loopt als een trein, met nu al ruim duizend 'likes' op Facebook. Eind september gaat het los. 'Het wordt heel erg tof.'

Een aanwinst voor de nachtcultuur in Wageningen, noemen de initiatiefnemers het. En dat is volgens hen nodig ook. 'Met het sluiten van de Overkant viel er een heel groot gat voor de undergroundcultuur in Wageningen', zegt Joris Soeter, voormalig student landschapsarchitectuur. Dat werd volgens hem breed gevoeld. 'Iedereen van ons team was eigenlijk al op verschillende plekken bezig met vervangende initiatieven.' 'Soeter wist dat hele gezelschap achter het ultieme plan te krijgen: met een PopUpClub nieuw leven blazen in wat vroeger de Overkant was.

PopUp als concept is begonnen in Berlijn om een tijdelijke invulling te geven aan leegstand. 'In dit geval gaat het om een uitgaansconcept, maar je kunt ook denken aan een expositie in een leegstaande winkel of een tijdelijk tuin op een braakliggend terrein', legt Joris uit. De komende vier maanden zal de PopUpClub in de Overkant haar dienst doen. Daarna is de toekomst weer onzeker en weten ze zelf ook nog niet waar en of ze weer zullen opduiken. Volgens Joris is het tijdelijke karakter juist de charme van het concept: 'Je creëert op die manier ook schaarste'.

TECHNO

Op 26 september opent de PopUpClub haar deuren en is vanaf dan iedere donderdag tot en met zondag geopend. De donderdagavond is vooral op studenten gericht, maar kleinschaliger dan de open-

feesten van de verenigingen. Met een gevarieerde muziekstijl en zo nu en dan een themafeest mikken de organisatoren op de sfeer van een goed huisfeest. 'Een informeel avondje uitgaan waarbij je elkaar

De zondag is volgens de bedenker vooral bedoeld om een beetje uit te brakken

makkelijk leert kennen, stelt Joris. Vrijdag treden live bands op, een programma dat volledig wordt ingevuld door Stichting Popcultuur Wageningen. Op zaterdag is het de beurt aan de *club scene*, waarbij ook veel techno gedraaid wordt. 'Tets wat duidelijk ontbreekt in Wageningen', vindt Joris, 'jongeren moeten daarvoor vaak hun toevlucht zoeken in andere steden.' De DJ's van Minculture krijgen een leidende rol in het zaterdag-

programma, maar er komen ook andere collectieven. De zondag is volgens de bedenker vooral bedoeld om een beetje uit te brakken, 'maar ook om te luisteren naar een singer-songwriter of mogelijk zelfs een lezing'.

Op dit moment wordt er nog hard geklust door de crew om een eigen gezicht aan het pand te geven. Het uithangbord van de Overkant is inmiddels van de muur. Een duidelijk signaal dat die era definitief voorbij is. De eerste week, vanaf donderdag 26 september, zal in het teken staan van openingsfeesten en wordt het concept geïntroduceerd. 'We zijn nu druk bezig met de invulling van deze avonden, maar het wordt sowieso heel erg tof, zegt Joris enthousiast.

R Karst Oosterhuis

Meer informatie op [facebookpagina www.facebook.com/PopUpWageningen](https://www.facebook.com/PopUpWageningen)

Wageningen niet populair bij Nederlandse allochtoon

‘ZE DENKEN DAT JE BOER WORDT’

Wageningen University heeft een imago probleem bij Nederlandse ouders en scholieren met Turkse of Marokkaanse wortels. Masterstudent Fouad Lakhal helpt bij voorlichtingsbijeenkomsten voor de ouders. ‘Het is een gemiste kans als talent wegblijft door allerlei vooroordelen.’

Wageningen University is enorm internationaal. Maar als het om Nederlandse studenten gaat, is de diversiteit ver te zoeken. Er lopen slechts vijftien tot twintig Nederlandse studenten van allochtone komaf rond. Daarom organiseert Wageningen University sinds kort voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders met Turkse of Marokkaanse roots. Enkele Wageningse studenten helpen daarbij en vertellen over hun ervaringen. Fouad Lakhal, die de masterstudie Plant Sciences doet, is een van hen. Bij de ouderavond in Ede viel hem op dat

FOTO: BART DE GOUW

Nederlandse studenten in Wageningen zijn vooral van autochtone afkomst.

de aanwezige Marokkaanse moeders veel vragen hadden. ‘Wageningen ligt heel dichtbij en toch is het beeld: dat is voor boeren. Goede informatieverschaffing is daarom belangrijk. Het is een gemiste kans als talent wegblijft omdat er allerlei vooroordelen in de weg staan.’

SLECHT IMAGO

Zelf is Fouad geboren in Amsterdam. Als kind woonde hij vijf jaar op het Marokkaanse platteland, waar zijn familie een boerderij heeft. Op de middelbare school in Amsterdam kreeg hij weinig informatie over groene opleidingen. ‘Het mbo voor groen onderwijs in de buurt had een slecht imago. Leerlingen gingen voor het hoogst haalbare in de zin van status en salaris.’ Populaire vervolgoopleidingen waren bedrijfseconomie en rechten. Fouad ging rechten studeren, vanwege de baanzekerheid. Maar de stof interesseerde hem helemaal niet. Dus hij stopte. ‘Mijn ouders vonden het belangrijk dat ik iets deed waarin ik mijn ei kwijt

kon. Met mijn vader sprak ik erover hoe ik het als kind al fascinerend vond hoe planten groeiden en het land werd geïrrigeerd.’

Daarom ging Fouad Tropische landbouw studeren bij VHL in Wageningen, gevolgd door de master aan de universiteit. Zijn omgeving reageerde in eerste instantie met onbegrip. ‘Veel familieleden en vrienden in Amsterdam weten niet waar Wageningen ligt en snappen niet waarom je landbouw zou willen studeren. Dat geldt evengoed voor de Nederlandse bureaus.’ Als Fouad met neven en nichten over zijn studie praat, vragen ze of hij boer wordt. ‘Ik antwoord dat ik vooral processen in de landbouw wil leren begrijpen, zodat ik erover kan adviseren als landbouwdeskundige. Daar hebben ze wel respect voor.’

BARRIÈRES SLECHTEN

Niet alleen Wageningen en de groene hoek, ook het studentenleven heeft een imago probleem. ‘In de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse cultuur is

het niet gebruikelijk om op kamers te gaan. Er zijn veel vooroordelen over het studentenleven. Het clichébeeld bestaat uit bier, kroegtochten en onhygiënische toestanden in studentenhuizen’, licht Fouad toe. Maar dat negatieve beeld is niet representatief, vindt hij. Geïnteresseerde jongeren raadt hij dan ook aan om naar meeloopdagen te gaan, vragen te stellen en de sfeer in Wageningen te proeven.

Fouad zou de voorlichting liefst op alle Nederlandse ouders richten. ‘In Canada ben je gewoon Canadees als je ouders van elders komen en je daar opgroeit. Maar in Nederland ben je allochtoon. Die term zet mensen als aparte groep neer. Die manier van denken houdt barrières in stand.’ De internationale sfeer in Wageningen slecht de barrières juist, ondervindt Fouad. ‘Je denkt niet meer in grenzen wanneer je ziet dat mensen uit de hele wereld idealen met elkaar delen. Dat de een uit Zweden en de ander uit Mexico komt, valt helemaal weg.’ **Alexandra Branderhorst**

VOORLICHTING OVER GROEN HOGER ONDERWIJS

Andere universiteiten doen het beter dan Wageningen, zegt Hermien Miltenburg, relatiemarketeer aan de universiteit. ‘Voor studies als rechten, geneeskunde, tandheelkunde, economie en management trekken veel allochtone studenten.’ Sinds kort organiseert Wageningen UR voorlichting voor ‘niet-westerse allochtone ouders’ over het groen hoger onderwijs. Er zijn bijeenkomsten geweest in Rotterdam, Ede en Arnhem en er komen nog enkele in de Randstad. Op de bijeenkomsten benadrukt Miltenburg het belang van landbouw en kennis over landbouw. ‘Vaak vinden ouders dat een eye-opener; ze hadden nooit gedacht aan de groene sector’, aldus Miltenburg.

AALT

De tijd van de harde en sfinxachtige bestuursvoorzitters is voorbij. Dat constateert Elsevier in het coververhaal van het jongste nummer. Weg met de ‘macher’, de autoritaire en onaantastbare baas. Entree het luisterend oor, de empathische nieuwe leider. Zou Aalt Elsevier lezen?

STUFI

Geldzorgen maakt dat je je minder kunt concentreren op je werk. In IQ omgerekend scheelt dat tot wel tien punten, blijkt uit een studie van een econoom van Harvard. Een sterk argument om het stelsel van studiefinanciering goed op orde te houden, meneer Rutte.

ZELFBEVLEKKING

Vrouwen schoppen het niet vaak tot leerstoelhouder, omdat ze te weinig aan zelfcitatie doen. Bovendien citeren mannen vaker andere mannen. Dat concludeert een wetenschapper uit California nadat ze drieduizend artikelen onderzocht. Artikelen met alleen mannelijke auteurs werden gemiddeld vijf keer vaker geciteerd dan die met louter vrouwelijke. Beide seksen zien zelfcitatie als zelfpromotie, of eigengeilerij. Vrouwen kijken daar op neer, mannen niet.

HUIS-MILF

Een studentenhuus in Vermont zoekt een huis-MILF (even googelen als dit je niks zegt). Daarmee bedoelen ze een aantrekkelijke oudere dame, die om de paar dagen komt koken voor de tien bewoners. Na afloop mag ze er eentje uitkiezen om plezier mee te maken. De heren prijzen zich aan als leuke en frisse groep lekkere 21-plussers. Helaas is de advertentie al van internet gehaald, anders had het vast storm gelopen.

‘Ik heb vooral een vakantiegevoel’

Wie? Evelien Bos, eerstejaars Dierwetenschappen

Wat? Bewoont een riante caravan met voortent op camping De Wielerbaan

Waarom? Ze heeft nog geen kamer in Wageningen

Waar kom je vandaan?

‘Uit Zevenhuizen, onder de rook van Rotterdam. Met het openbaar vervoer is dat ongeveer tweeënhalf uur reizen naar Wageningen. Dat is niet te doen, want ik heb nu al dagelijks college.’

Hoe kom je aan zo’n luxe caravan?

‘Van mijn ouders. Op zondag 2 september hebben zij me hier gebracht en geholpen om alles op te zetten. Sinds die tijd woon en studeer ik hier. Met de fiets ben ik in tien minuten op de campus, dat is wel luxe.’

Is het beetje gezellig op de camping?

‘Ik ben hier pas een paar dagen, maar de camping heeft de meeste studenten samen op één veldje gezet, dus de sfeer is uitstekend. En je maakt wel eens een praatje, bij het afwassen bijvoorbeeld. Zo sprak ik een docent van Wageningen UR die zo ver van de campus woont dat hij de hele zomer hier op de camping bivakkeert. Grappig toch?’

Wat is je indruk van Wageningen, als westerlinge?

‘Een superleuke stad. Gezellig centrum, prachtig mooie omgeving, leuke mensen.’

Hoe lang gaat dit duren?

‘Gelukkig niet al te lang. Ik krijg per 2 oktober een kamer krijg. Hopen dat het weer een beetje blijft meewerken. Tot nu toe heb ik vooral een vakantiegevoel.’ **RG**

KLIMMEN VOOR KINDERZIEKENHUIS Carlos Agudelo (Friesland Campina) en studente Annelisse Tripp beklommen 18 augustus de 165 meter hoge Luzzonedam in Zwitserland. Voor een goed doel. Met een *crowdfunding*-campagne haalden Agudelo en Tripp ruim 10.000 dollar op. Het geld gaat naar het Angkor Hospital for Children in Cambodja. De klim verliep vlekkeloos, vertelt Carlos. ‘We

hadden drie à vier uur voor de klim ingecalculerd, maar we bleken maar tweeënhalf uur nodig te hebben. Voor we het wisten bereikten we de top, opgewacht door enthousiast joelende passanten.’ Carlos en Annelisse krijgen nog altijd reacties van mensen die geld willen doneren, dus ze hebben besloten het project open te houden tot 16 september. Check hun facebookpagina voor meer info. **JB**

AFLEVERING 15 - MORTIERSTRAAT 14B <<

Bianca

Wat voorafging: Bianca is heel actief bij KSV; ze heeft een jaarclub en een dispuut en zit in de introductiecommissie. De perfecte plek voor iemand die niets liever doet dan anderen afkammen

Spekglad

‘Nou, toedeloehoor, ik ben er vandoor!’ Met een grote armzwaai stooft Bianca langs de keuken, waar Elise en Vera net de boodschappen uitpakten voor het avondeten. Bianca hoorde hen nog net ‘doei’ roepen toen ze de deur dichttrok.

Haastig frommelde ze aan haar fietsslot. Ze was veel te laat. Vanavond vond het invechten op de kroeg plaats, het einde van de introductietijd van KSV. Met de hele vereniging probeerden ze dan aspirant-leden van KSV buiten de deur te houden, terwijl die zich een weg naar binnen vochten. Ze trok haar brasjasje recht en stapte op de fiets.

De afgelopen dagen had ze nauwelijks geslapen, zo druk was ze geweest met de ontgroening. Nou ja, ontgroenen, zo mochten ze het officieel niet noemen. Maar eigenlijk kwam het daar wel op neer. Ze gniffelde. Terwijl ze zo hard mogelijk naar de Stadsbrink fietste, dacht Bianca aan de streken die ze de nieuwelingen had geleverd. Die arme zieltjes dachten dat ze gewoon op kamp gingen ergens buiten Wageningen. Leuk elkaar beter leren kennen, beetje spelletjes doen. Wisten zij veel dat ze 's nachts amper zouden slapen, continue toegeschreeuwd zouden worden en dat ze overdag allemaal zwaar fysiek werk moesten doen.

Samen met een commissiegenootje had ze er bijzonder veel plezier in gehad om degenen met de grootste mond nog eens extra te kakken te zetten. Een meisje had geweigerd haar zelf meegebrachte lunchpakket af te geven en dus had ze de boterham met kipkerriesalade in het haar van het meisje gesmeerd. Eigenlijk mochten ze de klooiën niet aantaken, maar je had het gezicht moeten zien van dat meisje toen ze die gele smurrie op haar hoofd kreeg. Dat was die uitbrander na afloop wel waard. Hi-la-risch! Bianca hoopte

ILLUSTRATIES: MEREL DE GRAAF

dat ze het meisje bij het invechten weer tegen zou komen. Tja, dat hoorde er nu eenmaal een beetje bij. Ze was zelf ook zo behandeld toen zij de VIT liep; zij moest op haar knieën door Cantil kruipen.

Bij het gebouw van KSV was het nog rustig, maar Bianca wist dat ze binnen allerlei barricades opwierpen om straks de nieuwe leden tegen te houden. Er zouden planken over de treden liggen om de trap in een glijbaan te veranderen en boven stonden alle leden klaar om zoveel mogelijk kek en smurrie over de aspirant-leden te gooien. Ze trok de deur open en rende naar binnen. Bovenaan de trap zag ze een paar uitgelaten verenigingsgenoten staan. ‘Ik kóhóóm!’ schreeuwde ze omhoog met raspende stem. Er lagen al planken over de treden, maar haar inschatting dat deze nog niet glad waren gemaakt, was onjuist. Ze wist een paar meters te maken dankzij haar snelheid. Maar daarna misten haar voeten grip en tot haar ontzetting voelde ze haar benen onder zich vandaan glibberen. Met een rotgang smakte ze met haar gezicht op de planken en gleed naar beneden. Ze voelde een stekende pijn door haar mond trekken en ze proefde bloed. Van bovenaan de trap hoorde ze gelach, niemand waagde zich op de spekgladde trap om haar te hulp te schieten.

‘Blijf daar maar liggen hoor,’ grapte iemand. ‘Je bent een prima extra barricade!’

Resource volgt de belevenissen in de Mortierstraat 14B

Buitenlandse studenten tevreden met Nederlands onderwijs

Internationale uitwisselingsstudenten die in Wageningen studeren, zijn erg te spreken over hun tijd in het buitenland. De universiteit scoort gemiddeld tussen een 9 en een 9,5 op studenttevredenheid.

De tevredenheid van de buitenlandse studenten werd onderzocht door het internationale studiekeuzeplatform Studyportals.eu. Uit het resultaat bleek dat Nederlandse hoger onderwijsinstellingen

over de hele linie goed scoren bij hun buitenlandse gasten. Maar liefst veertien hogescholen en universiteiten kregen van de respondenten een acht of hoger. De Rijksuniversiteit Groningen, Tilburg University en de Vrije Universiteit scoorden het hoogst.

Buitenlanders waarderen vooral het hoge opleidingsniveau, het lage collegegeld en de benaderbaarheid van professoren. Minder enthousiast zijn ze over de hoge kosten van levensonderhoud en het gebrek

aan goede studentenkamers. Meer dan zeventienduizend studenten gaven hun ervaringen in het buitenland een cijfer. Zo'n achthonderd van hen studeerden in Nederland.

EXCELLENT

‘Het is heel moeilijk om op afstand te beoordelen waar je het best kunt gaan studeren’, motiveert Joran van Aart van Studyportals de enquête. ‘De al bestaande ranglijsten richten zich vooral op onder-

zoek. Daar heb je niet altijd wat aan als internationale student.’

De precieze scores per instelling maakt Studyportals niet bekend. De onderzoekers willen nadrukkelijk geen ranglijst maken, maar een teken van waardering geven. Veel zal het elkaar overigens niet ontlopen. De instellingen met het predicaat ‘excellent’ scoorden allemaal tussen een 9 en een 9,5. Het verschil tussen de nummers een en twee bedraagt volgens Van Aart nog geen tiende punt. **HP**

>> FEESTEN

De beste feesten volgens Wageningen Uitgaans Promotie. Voor alle feesten, check www.wageningenup.nl.

FESTIVAL MINI COSMOS

Stadion de Wageningse Berg, zaterdag 14 september van 12.00 tot 0.00 uur

Dit gratis festival in het in onbruik geraakte voetbalstation belooft een echt Wageningse evenement te worden. Met een grote diversiteit aan live muziek, singer-songwriters, workshops,

hapjes en zelfs een drive-in bioscoop met oldtimers. Twee studentenorganisaties, de PopUp-Club Wageningen en MiniCulture, verzorgen vanaf een eigen podium de muziek. Zo'n afwisselend festival trekt waarschijnlijk ook een zeer divers publiek. Nu alleen nog hopen op mooi weer voor deze eerste editie.

VELUWELOOP AFTERPARTY/SPORTS KICK-OFF

De Bongerd, zaterdag 14 september van 21.00 tot 03.00 uur

Het feest na de Veluweloop wilde eerder nooit echt van de grond komen, maar in deze nieuwe opzet wordt toch een behoorlijke opkomst verwacht. De afterparty van Wageningens grootste estafetteloop wordt gecombineerd met begin van het academisch sportjaar. Voor het feest wordt de Bongerd omgebouwd tot een ware 'sportsbar' met veel beeldmateriaal van spor-

tende studenten. De studentensportverenigingen en de studentenverenigingen zijn betrokken bij de organisatie, waardoor de grootste populatie feestende studenten meedoet. En laten we eerlijk zijn, wat is nou een leukere sport dan dansen en springen op de beat van de muziek onder het genot van een heerlijk biertje? Kaarten zijn 3 euro in de voorverkoop en 5 euro aan de deur.

OPEN FEEST

Ceres, donderdag 12 september van 23.00 tot 05.00 uur

Open feesten bij Ceres zijn altijd een grote publiekstrekker. Een leuke plek dus om oude bekenden weer eens tegen te komen of om met je huis, vrienden of AID-groepje los te gaan op een typische studenten-stapavond. 📍

>> HET ECHTE WERK

WATERSNOOD IN AUSTRALIË

Wie? Carlette Nieland, Bsc Internationaal Land en Waterbeheer

Wat? Bachelorstage bij het Australian Centre for Sustainable Catchments (ACSC)

Waar? Queensland, Australië

'Waar wilde ik naartoe voor mijn stage? Ik ben allergisch voor alles wat steekt, daarom viel Afrika af en bovendien leek het me fijn om in een Engelstalig land te zitten. Zo kwam ik in Australië terecht. Ook het onderwerp sprak me aan omdat ik altijd al interesse heb gehad voor natuurrampen.

Het Australian Centre for Sustainable Catchments is een onderzoekscentrum verbonden aan de universiteit van Southern Queensland. Bij het instituut hechten ze er veel waarde aan om de link te leggen met Wageningen. Ik was de eerste om daar naar toe te gaan namens Wageningen UR en ik vond het leuk om in de pioniersrol te zitten.

In januari 2011 heeft een zeer heftige overstroming plaatsgevonden in Toowoomba, een plaatsje nabij Brisbane, waarbij zelfs enkele doden zijn gevallen. Tijdens mijn stage heb ik onderzocht of de inwoners op de hoogte waren van een mogelijke overstroming en of er wel een waarschuwing aan de ramp vooraf was gegaan. Door middel van de enquêtes kwam ik erachter dat de ramp als een totale verrassing kwam. De meteorologische diensten hadden wel de grote hoeveelheden regen voorspeld die leidde tot de overstroming, maar er is nooit een waarschuwing aan de bevolking gegeven. Het is ook haast ironisch omdat je bij Australië eerder aan droogte denkt dan aan overstromingen

De eerste zes weken waren wel raar, als bachelorstudent wordt je gelijk in het diepe gegooid. Het bleek dat je een speciale vergunning nodig

had om enquêtes af te nemen en daar moest ik zes weken op wachten. In die tijd heb ik de enquêtes voorbereid en probeerde ik zoveel mogelijk te leren door mijn ogen en oren open te houden. Met twee Chinezen en een Australisch meisje woonde ik in een "student village", een soort bungalow park voor studenten. In de weekenden ging ik wel eens met het Australische meisje mee naar haar ouders. Zij komt uit een typisch dorp in de binnenlanden waar nog aan rodeo wordt gedaan. Haar vader heeft overal tatoeages, rijdt een Harley en haar familie was nauwelijks te verstaan. Ik was erg afhankelijk van haar omdat ik geen auto had. Daardoor heb ik helaas ook weinig van Australië gezien. Na mijn stage ben ik nog wel zes weken met mijn backpack op pad gegaan in Nieuw Zeeland. Na heel wat kantooruren is het wel fijn om nog even te kunnen reizen.' 📍 KO

MEANWHILE IN... <<

Ondertussen in... Duitsland

In het nieuws: Op 2 september begon in het Duitse Hagen het proces tegen de 92-jarige Nederlandse oorlogsmisdadiger Siert Bruins. De oud-SS'er, die nu de Duitse nationaliteit bezit, staat terecht voor de moord op een Nederlandse verzetsstrijder in 1944.

Commentaar door: Linda en Maria (pseudoniemen), beiden in hun bachelor Internationale ontwikkelingsstudies, uit Duitsland

Maria: 'Het oorlogsverleden ligt ver achter ons, maar toch heeft het op mij persoonlijk wel invloed gehad. Op de manier waarop ik naar de wereld kijk. Het zien van racisme kan me echt emotioneren. Er zijn zoveel nare dingen gebeurd in de geschiedenis, dan moet je nu toch juist extra open zijn naar andere culturen?'

Linda: 'Het is heel belangrijk dat hij toch nog veroordeeld gaat worden, ondanks dat het al zo lang geleden is. Er moet niet worden vergeten wat er is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog. Mijn generatie, en ook die van mijn ouders, waren er niet bij. Juist voor die generaties is het goed om iemand als Siert Bruins te veroordelen, vanwege het signaal dat je uitzendt: dit mag nooit opnieuw gebeuren.'

Maria: 'Voor de meeste Duitsers zijn extreem-rechtse opvattingen taboe. Maar net zoals in de meeste andere landen zijn er ook in Duitsland wel neo-nazi's. Wat mensen daar aantrekt, is dat ze er gemeenschapsgevoel vinden en een eigen identiteit. Het probleem is, denk ik, dat ze niet écht weten wat het extreem-rechtse gedachtegoed teweeg kan brengen. Er is een keer een poging gedaan om een extreem-rechtse partij, de NDP, te verbieden. Dat is uiteindelijk niet gelukt vanwege vormfouten tijdens de rechtzaak. Maar ik weet niet of het een goed idee is zo'n partij te verbieden. Het is denk ik beter als hun ideeën publiekelijk geuit worden. Dan kunnen mensen zien dat het verkeerde ideeën zijn.'

Linda: 'Hier in Nederland worden er wel eens opmerkingen naar ons gemaakt in de trant van: "Pas op, daar komen de Duitsers". Maar dat zijn maar grapjes, vijandigheid is er niet meer. Ik krijg juist opvallend positieve reacties van mensen als ik vertel dat ik uit Duitsland kom. "Wat leuk, Duitsland is zo'n mooi land", zeggen ze dan. Duitsers mogen ook best weer trots zijn op hun land.' **JB**

mededelingen

Mededelingen van en voor studenten en medewerkers. Lever maximaal 75 woorden aan op donderdag voor verschijning via resource@wur.nl, met als onderwerp 'Mededeling'.

RSI spreekuur voor studenten

Vanaf 12 september is er elke donderdagmiddag van 17.00 – 18.00 uur weer een vrij inloop spreekuur voor studenten met RSI/KANS klachten. (Klachten aan arm, nek en schouder) Het spreekuur is bedoeld om korte vragen m.b.t. RSI/KANS klachten, oefeningen, werkhouding etc. te beantwoorden. Verder wordt er advies gegeven over wat te doen bij deze klachten (bijvoorbeeld rust, sport/bewegen, pauze software enzovoort) en of therapie en welke therapie geïndiceerd is. Ook wanneer er vragen zijn over reeds gekregen adviezen, oefeningen, tips ben je welkom. Dit inloopsprekuur is gratis. Locatie: praktijk Oefentherapie Karin Vaessen, Kolkakkerweg 2, Wageningen. Er worden geen afspraken gemaakt, dus het is mogelijk dat je even moet wachten.

WWW.BETERBEWEGEN.NL

Duurzame Jonge 100

Ben je niet ouder dan 32 en heb je een duurzaam project, levensstijl, bedrijf? Dan kun je jezelf nomineren voor de Duurzame Jonge 100. Ken je iemand anders waarin jij een duurzaam rolmodel ziet, dan kun je hem/haar ook nomineren. De aanmeldingen sluiten op donderdag 10 oktober (de Dag van de Duurzaamheid), waarna een jury bestaande uit invloedrijke jonge en oudere personen op het gebied van duurzaamheid zich over de aanmeldingen buigt. Op 15 november vindt de 'grandé finale' plaats: de presentatie van de DJ100.

INFO EN AANMELDINGEN VIA WWW.DJ100.NL, OP TWITTER: [@DJ100TWEETS](https://twitter.com/DJ100TWEETS) EN OP FACEBOOK: WWW.FACEBOOK.COM/DUURZAMEJONGE100

CV writing

When writing a CV, you can face a daunting task in differentiating yourself from other job applicants. In this workshop you learn the tips and tricks to show your talents in your CV. The trainer can take a

look at your CV in advance and gives personal feedback. This course is particularly developed for international KLV members by our partner, KLV Professional Match. Of course, Dutch members and all other interested persons are welcome too to sign in. Date: 16 September, 13.00 hrs, Venue: Impulse, campus.

INFO: WWW.KLV.NL

Masterclass Speed Learning

In today's information-based society, it's no wonder many people feel overwhelmed by the amount of information they have to process every day. Imagine improving your reading speed and getting more out of your time spent reading. Using our award-winning method you can be on the fast track to improving your reading speed, comprehension and recall. Date: 19 September, 19.00 hrs. Venue: Impulse, campus.

INFO: WWW.KLV.NL

Wageningse kerken door buitenlandse ogen

Monique Samuel, Koptisch-Egyptische commentator, geeft een lezing op maandag 23 september om 20.00 uur in de Bevrijdingskerk (Ritzema Bosweg) met als titel: Church 2.0 and the Christian student. De focus is Wageningen en Wageningse kerken door buitenlandse ogen. Dit is de eerste van een serie Ontmoetingsbijeenkomsten over de rol en functie van Wageningse kerken in het kader van Wageningen 750.

INL. 0317-420173, SCHOOLS@PLANET.NL

Wageningen churches through foreign eyes

Monique Samuel, Coptic-Egyptian commentator, will lecture on: Church 2.0 and the Christian student, at Monday 23rd September 2013 (20.00 p.m.) in the Bevrijdingskerk, Ritzema Bosweg. The focus is on Wageningen and Wageningen churches through foreign eyes. This is the first meeting of a series, about the role and functions of churches in Wageningen because of Wageningen 750.

INFO: 0317-420173, SCHOOLS@PLANET.NL

Meer mededelingen op pagina 30

Vervolg van pagina 29**Workshop Presentation skills**

Young KLV training. Making a great first impression, getting and keeping the attention of your conversation partners, getting people interested in what you say or write, making a convincing case.
Date: 24 September, 19.00 hrs.
Venue: Impulse, campus.
INFO: WWW.KLV.NL

Discover learning style, study tips and note taking strategies

Do you procrastinate a lot? Do you have trouble finding the purpose of studying? Are you wondering how you can save time while studying? Then you should attend to this Young KLV training. After this workshop you will know why, how and what you should study. Learning styles, study tips and note taking strategies: these 3 elements together will enable you to make your study challenging, satisfying and fun too. Free for KLV-members.
Date: 26 September, 19.00 hrs.
Venue: Impulse, campus.
INFO: WWW.KLV.NL

Workshop theatersport

Tijdens de studentenworkshop theatersport van Liever Veul Bloemen wordt het lachen. Gek doen. Dingen roepen die je anders niet durft te zeggen. Verrast zijn door wat je kunt. Samen ontroerend, grappig, heerlijk theater maken. Kom donderdag 26 september van 20.30 tot 22.30u naar zaal 103 in Forum op de campus en doe jezelf een leuke, energieke avond cadeau. Inloop van 20.00 tot 20.30 uur. Niet-Nederlandstalige studenten krijgen de workshop apart in het Engels. Laat via een mail aan Sanne van Trijp weten dat je komt.
SANNEVANTRIJP@HOTMAIL.COM

Prijsvraag Groen en doen

Overall in Nederland zetten vrijwilligers zich in voor een mooier, groener en duurzamer Nederland. De Groen en Doen competitie is dé kans voor deze projecten om een financiële steun in de rug te winnen. De Groen en Doen competitie bestaat uit twee delen: van 15 augustus tot en met 29 september kunnen projecten die natuur en

landschapsbeheer of groen in de stad bevorderen zich aanmelden en stemmen werven. De 8 projecten met de meeste stemmen gaan door naar de finale. Deze projecten hebben tot en met 31 oktober de tijd om hun projectplan uit te werken en aan te passen. De acht finalisten maken kans op 1 van de 3 prijzen ter waarde van € 25.000 of een prijs van € 5.000. Groen en Doen is een programma van het ministerie van Economische Zaken en stimuleert en ontwikkelt vrijwilligerswerk op het gebied van natuur- en landschapsbeheer en groen in de stad. De Groen en Doen voucher van € 1000 is bedoeld voor alle educatieve activiteiten in Nederland die vrijwilligerswerk op het gebied van natuur- en landschapsbeheer stimuleren. Er zijn 750 beschikbaar.
INFO: WWW.GROENENDOEN.NU

agenda**Vrijdag 13 / zaterdag 14 september OPEN MONUMENTENDAG**

Vrijdagavond vindt in de bblthk om 20.00 uur de officiële start van de Open Monumentendag plaats. Wethouder Michiel Uitdehaag ontvangt dan het eerste exemplaar van de publicatie 'Gebouwen van macht en pracht in Wageningen'. Architectuurhistoricus Prof. Dr. Vincent van Rossem houdt een inleiding over stedelijk monumentenbeleid, met een 'uitstapje' naar Wageningen. De avond wordt muzikaal omlijst door Anneke Rot en Laurens van der Zee. De bijeenkomst is gratis toegankelijk. De tweede zaterdag in september is traditiegetrouw Open Monumentendag. In het kader van Wageningen 750 jaar openen diverse mo-

numenten, die met machtsuitoefening verbonden zijn, hun deuren voor bezoekers.

INFO: WWW.KLV.NL

Zaterdag 14 september 12.00 uur FESTIVAL MINI COSMOS

Come together at Stadion de Wageningse Berg for an one of kind festival to dance, play and chill. Enjoy live bands, workshops, a drive-inn cinema, singer songwriters, world food, hair dressers, theatre and much more. See what Wageningen is, a beautiful place overflowing with creativity and connecting people from all over the world: **a Mini Cosmos!** Tell your friends and save the date: 14 September from 12.00 - 0.00! Only when there is NO RAIN: watch facebook. Stadion de Wageningse Berg. No entrance fee.

Zondag 15 september 15.30 uur CONCERT GUY FORSYTH BAND

De opening van seizoen 2013-2014 in Bluesclub XXL wordt gevierd met een optreden van de Guy Forsyth Band uit Austin, Texas (USA)
WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=30UL_KHH5RM

Donderdag 19 september, 20.00u WAGENINGEN WINKELSTAD EN STAD VAN VERTIER

Praatprogramma in de bblthk, waarin een panel van Wageningse winkeliers en horecaondernemers vertellen over de geschiedenis van hun zaak en hun visie geven op winkelen en vertier in Wageningen nu en in de toekomst. Eric Wijnacker, journalist, leidt de avond en Willem Straatman, kenner van Wageningen bij uitstek, houdt een inleiding met anekdotes, die evenals de mening van de panelleden het publiek zullen verleiden hun zegje te doen. Het panel bestaat uit: Ruud van Doorn – Hema, Nico Jacobs – horecaondernemer, Tom Kool – centrummanager, Jan Matser – Matser Wonen, Anne-Marieke Bouw – antiquariaat 'de Beschte' en Gerrit Jan Woudenberg – Woudenberg Dranken.
INFO: WWW.BBLTHK.NL

Donderdag 19 september, 17.00u BUSINESS CAFÉ

Het Business Café vindt deze keer plaats in Ceres. Ceres Business

NSK

L'AMOUR DE MOI

a song in a song

NEDERLANDS STUDENTEN KAMERKOOR

O.L.V. KURT BIKKEMBERS

Het NSK bestaat 40 jaar! Dat betekent een nieuw project met een feestelijk tintje. In dit programma staat liefde centraal. Liefde voor jezelf en voor de wereld om je heen, maar ook liefde voor de oude meesters in de muziek. Heden en verleden worden verbonden door klassieke melodieën in een nieuw, modern jasje. De grenzen van de tijd vervagen, en dat voel je!

In oktober 2013 worden er audities gehouden. Na een korte, intensieve repetitieperiode geef je maar liefst 9 concerten op toplocaties in Nederland en Vlaanderen. Mis het niet en vier het 40-jarig jubileum mee vanaf het podium. Meld je vandaag nog aan!

AUDITIEDATA

09/10	Groningen	16/10	Utrecht
10/10	Utrecht en Leiden	17/10	Nijmegen en Enschede
11/10	Amsterdam	18/10	Tilburg en Maastricht

[@studentenkoor](https://twitter.com/@studentenkoor)
[nl.studenten.kamerkoor](https://www.facebook.com/nl.studenten.kamerkoor)

meld je aan via www.nskk.nl • info@nsk.nl

Klaar voor een taaltraining die het verschil maakt?

18 talen o.a. (Academisch) Engels – Duits
Chinees – Spanish – Nederlands voor anderstaligen

Start 7 oktober

www.wageningenUR.nl/into

Wageningen **in'to** Languages

Club & de Huizencommissie zijn sponsor van dit evenement. *PS: don't mind the sentence 'Sorry, this event is only in Dutch available'. It's an oddity in our new website. The Wageningen Business Café is also open for international persons who are interested in entrepreneurship.*
INFO: WWW.KLV.NL

Donderdag 26 september, 20.00u HOE DE TIJD MOOI EN LELIJK VERANDERT

Praatprogramma in de bblthk, over het stadsbeeld van Wageningen aan de hand van een honderdtal foto's die door de Cameraclub Wageningen zijn gemaakt. Deze foto's zijn in september te bezichtigen in de bblthk. Klaas de Vries leidt de avond met het publiek en een panel bestaande uit architect Pieter Roza, Rita van Biesbergen – audiovisueel producent, Tanja Ledoux – kunsthistorica, Twan de Vos – kunstenaar, en twee leerlingen 6 VWO van Pantarijn, Mareen Bastiaans en Merel van 't Leven.

INFO: WWW.BBLTHK.NL

Sunday 29 September, 12.30-16.00 TURNING FOOD FOR BINS – INTO FOOD FOR KINGS!

Free lunch made out of ingredients that would otherwise be wasted; informative stands and games. Done by WUR volunteers, as a practical introduction to the visit of Tristram Stuart to WUR on 1 October. Organised by WUR's Centre of Sustainable Development and Food Security. Location: Orion building (location to be confirmed).

FOR INFORMATION: LJILJANA.RODIC@WUR.NL

Tuesday 1 October, 12.30-13.15 LECTURE BY TRISTRAM STUART

Tristram is the author of the book 'Waste: Uncovering the Global Food Scandal' and founder of 'Feeding the 5000'. Presenting startling data on food waste but also what can we do about it. Come and change your views on food (waste) for good. Organised by WUR's Centre of Sustainable Development and Food Security. Location: Orion building (location to be confirmed)

FOR INFORMATION: LJILJANA.RODIC@WUR.NL

See you soon!

Phd celebrations • Drinks • Buffet • or just to eat

eetcafé carré
Kunst in de Kring

H41

www.cafecarre.nl
0317 422694

www.h41.nl
0317 421715

artwork by lime eckhardt

**TURNING FOOD FOR BINS
INTO FOOD FOR KINGS**

SUNDAY 29 SEPTEMBER, 12.30-16.00
ORION | EVENT ON FOOD WASTE AND
FREE LUNCH
made with food that would normally be wasted

TUESDAY 01 OCTOBER, 12.30-13.15
ORION | PUBLIC LECTURE BY
TRISTRAM STUART
Founder of 'Feeding the 5000' and author of
"Waste: Uncovering the Global Food Scandal"

WAGENINGEN UR
For quality of life
Centre for Sustainable
Development & Food Security

More information: www.wageningenur.nl/csdfs

Donderdag 3 oktober, 20.00u

WAGENINGEN GEDEELDE STAD

Praatprogramma in de bblthk over tegenstellingen in Wageningen, De universiteit bracht vroeger een zichtbare culturele en bestuurlijke elite voort. Nu is dat minder duidelijk. Welke groepen zijn er nu en hoe leven die samen? Schrijver en journalist Leo Klep start de avond met een column. Een panel én het publiek wisselen vervolgens hier-

over van gedachten én blikken vooruit. Het panel: oud wethouder Henk Blankestijn, sociaal werkster Janneke de Jong, oud studenten-pastor en nu justitiepredikant Marianne Schulte Kemna, Monique Delno – directeur basisschool, en een student van Wageningen universiteit. Eric Wijnacker, journalist, leidt de avond.

INFO: WWW.BBLTHK.NL

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATION: HENK VAN RUITENBEEK

Don't wink at me

One day my friend was wondering why his boss had winked at him. It was at the office where he was doing his internship. I said that maybe his boss liked him and was trying to invite him for a date. My friend didn't think so, because his boss is a guy.

Then I remembered that sometimes Dutch people liked winking at me too. My colleague on campus often did it when she said goodbye before going home, but I only perceived this as friendliness. However, then I found my thesis supervisor did the same. After a tough discussion about my research, he gave me a little wink. I was a little bit startled by this behavior, but I just assumed that my professor wanted to show that he agreed with me.

To satisfy my curiosity I then asked a senior colleague about this behaviour. He told me a wink is just an expression of hospitality and friendliness. I then explained that it is not polite at all in Indonesia. A wink of an eye is mostly perceived as flirting, seduction and even perversion. My colleague was surprised about it. I told him never to do it in Indonesia, otherwise people would perceive him as a pervert. 'And never wink at a woman,' I told him. 'If you do, you should marry her.' 'Seriously?!' he asked. 'Just kidding,' I replied with a wink. **Rahayu Handayani, MSc student of International Development Studies from Indonesia.**

Do you have a nice anecdote about your experience of going Dutch? Send it in! Describe an encounter with Dutch culture in detail and comment on it briefly. 300 words max. Send it to resource@wur.nl and earn fifty euro and Dutch candy.

[NL]

MYSTERIEUZE KNIPOOG

De Indonesische Rahayu krijgt regelmatig een knipoog van haar vrouwelijke collega. Het is bedoeld als groet, en zo vat ze het ook op. Maar ook haar thesis-begeleider doet dat. Een heftige discussie kan hij afsluiten met een vriendelijke knipoog. Rahayu was de eerste keer een beetje van haar stuk gebracht. In Indonesië wordt een knipoog gebruikt om te flirten en te verleiden. 'Als je in Indonesië naar een vrouw knipoogt moet je met haar trouwen', waarschuwde ze haar collega ooit. Met een knipoog.